

ΕΝΤΙΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας,
εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία

Πεζογραφία – 609

Μαίρη Σιάνη-Ντέιβις, *Έντιμος εμπορία*

Υπεύθυνη έκδοσης: Ελένη Κεχαγιόγλου

Επιμέλεια-διόρθωση: Βάσω Κυριαζάκου

Σελιδοποίηση: Χριστίνα Κωνσταντινίδου

Copyright® Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

και Μαίρη Σιάνη-Ντέιβις, Αθήνα, 2025

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Ιούνιος 2025

KET Z857 ΚΕΠ 406/25

ISBN 978-618-07-1108-0

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ 38 (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ), 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665 - ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),

570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15 - ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΜΑΙΡΗ ΣΙΑΝΗ-ΝΤΕΪΒΙΣ

Έντιμος εμπορία

Μυθιστόρημα

*Στη Βιβλή και στον Μήτσο
που μου λείπουν*

*«The minute someone dies
they become a subject of fiction»*

(«Απ' τη στιγμή που πεθαίνει κάποιος
γίνεται θέμα μυθοπλασίας»)

Hilary Mantel, *The Reith Lectures*, 2017

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1977

Εκλεκτά υφάσματα Αγγλίας

«ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΗΚΑ, Μάρκο, καταστράφηκα» βαριαναστέναξε ο Ροϊλός με το που μπήκε στην Αποθήκη Νεωτερισμών των αδελφών Σκούρα.

«Μην κάνεις έτσι, βρε Φώτη. Τι τρέχει;» ρώτησε ο Μάρκος και του πρόσφερε ένα σκαμνί. Ο Ροϊλός είχε ένα σοβαρό κατάστημα με υφάσματα επιπλώσεων και κουρτίνες στην οδό Αθηνάϊδος. Ο Μάρκος τον γνώριζε από χρόνια, από τότε που πουλούσαν τηνπραμάτεια τους στα πεζοδρόμια της Ομόνοιας.

«Δεν ξέρω τι να κάνω», ο Ροϊλός σωριάστηκε στο κάθισμα με γδούπο.

«Τι έγινε; Ό,τι και να έγινε, θα τη βρούμε τη λύση. Δεν ήρθε δα κι η συντέλεια του κόσμου!», ο Μάρκος πήγε να τον καλμάρει.

Στο μαγαζί επικρατούσε ησυχία. Ήταν η ώρα δυόμισι και οι υπάλληλοι είχαν πάει για φαγητό, σε μια ωρίτσα θα επέστρεφαν. Μόνο ο Παιξομάτης, ένας υπάλληλος, έμενε μέσα και το μεσημέρι. Τώρα, ετοίμαζε μια μεγάλη παραγγελία στην άλλη άκρη του μαγαζιού κι ήταν χαμένος στο μέτρημα και στους υπολογισμούς.

Ο Ροϊλός πήρε βαθιά ανάσα, «Έχω αγοράσει κάτι εκλεκτά, μιλάμε για πρώτης ποιότητας, υφάσματα από την Αγγλία, της Σάντερσον, αν έχεις υπόψη σου. Η τελευταία λέξη της μόδας. Θα γίνουν ανάρπαστα μόλις τα δει ο κόσμος».

«Ωραία. Λοιπόν, πού είναι το πρόβλημα;» επανέλαβε ο Μάρκος.

«Το πρόβλημα είναι πως έχουν κολλήσει στο τελωνείο, στον Πειραιά. Μπορείς να το φανταστείς; Είκοσι βαρβάτα τόπια, με τα πιο μοντέρνα υφάσματα επίπλωσης, και να τα τρώει ο σκόρος. Εξαιτίας του “Αυτιά”» κλάφτηκε ο Ροϊλός.

«Είδη πολυτελείας τα θεωρεί κι αυτά ο “Αυτιάς”;» μειδίασε ο Μάρκος.

«Ο αρχικλέφταρος! Όλο αρμέγει, αρμέγει, μας έχει ρουφήξει το αίμα».

«Για να καταλάβω, δηλαδή, αύξησε τους φόρους ξανά;» ρώτησε ο Μάρκος, παραβλέποντας την έκρηξη του Ροϊλού.

«Σωστά, και δεν υπάρχει ρευστό, ρε συ Μάρκο, για να τους πληρώσω».

«Πώς την πάτησες έτσι;» ρώτησε ο Μάρκος, που ήξερε πολύ καλά πως ο φίλος του είχε καψούρα για τα μπουζουκομάγαζα κι όταν ερχόταν στο τσακίρ κέφι δε λογάριαζε λεφτά.

«Οι τιμές στα υφάσματα έχουν παγώσει. Και να πουλάω, κέρδος μηδέν. Άντε να βάλεις “καπέλο”, το βάζεις; Δεν το βάζεις. Δεν επιτρέπει αυξήσεις η κυβέρνηση. Αν σε τσακώσουνε, πάει, την έβαψες. Τώρα, στα γεράματά μας, να πάμε φυλακή;»

«Προς Θεού!»

«Δεν πήγαμε επί διχτατορίας και θα τους κάνουμε τη χάρη να μας στείλουν τώρα;»

«Τίποτα στην μπάντα;»

«Τα λεφτά μου είναι κλεισμένα στην Τράπεζα της Ελλάδος».

«Γιατί;»

«Έλα ντε; Πες μου. Γιατί μου τα ζητήσανε οι αχρείοι σαν καπάρο ’πειδής θα έκανα την εισαγωγή απ’ την Αγγλία. Ένα ποσοστό χρημάτων, δηλαδή. Σάμπως ξέρω κι εγώ; Και, τώρα, έχω μείνει ταπί. Ενώ οι κύριοι της τραπέζης πλουτίζουν, εκμεταλλευόμενοι τα λεφτουδάκια μου».

Ο Μάρκος περιεργάστηκε τον Ροϊλό. Είχε γεράσει απότομα, μαλλί βαμβάκι, πρόσωπο αυλακωμένο με ρυτίδες και μάτια

ρημαγμένα, γεμάτα μελάδες. «Δεν υπάρχει ρευστό, σου λέω αλήθεια» επανέλαβε.

Ο Μάρκος δε μίλησε. Ήταν μαέστρος στις παύσεις. Του χάριζαν χρόνο να σκεφτεί. Υπολόγιζε κι εκτιμούσε την κάθε κατάσταση, έτσι ώστε να μη ζημιώνει ποτέ – το αντίθετο, μάλιστα, αν μπορούσε να έχει κέρδος. Μια ιδέα τού σφήνωσε ξαφνικά στο μυαλό. Τελικά τον ρώτησε, «Κι από μένα τι θέλεις;».

«Αν μου δανείσεις τα τελωνειακά, θα σ' τα επιστρέψω απ' τα λεφτά, που θα μου απελευθερώσει η τράπεζα κι απ' τα κέρδη. “Σάντερσον” ίσον ποιότητα», κάπως ξαλάφρωσε ο Ροϊλός που τα είπε.

Ο Μάρκος τού έδειξε το συρτάρι, «Εδώ είναι τα λεφτά, άμα θέλεις πάρ' τα».

Ο Ροϊλός τον κοίταξε μαγεμένος. Δεν ήξερε τι να υποθέσει. «Πόσο αγόρασες το μέτρο;» ρώτησε ο Μάρκος.

«Μια γιάρδα –πες το μέτρο– μου κόστισε τετρακόσιες πενήντα δραχμές».

«Λοιπόν, τα παίρνω όλα, και τα είκοσι τόπια, μ' ένα διακοσάρι το μέτρο».

Ο Ροϊλός μαρμάρωσε, «Καλά, τρελάθηκες;».

«Φώτη, χάρη σου κάνω. Εγώ πουλάω ρούχα, δεν πουλάω υφάσματα. Να δω πώς θα τα σπρώξω μετά».

«Κάτω από τη μισή τιμή;»

«Πόσα μέτρα είναι το τόπι;»

«Πενήντα γιάρδες το καθένα».

Ο Μάρκος εντυπωσιάστηκε από την ποσότητα. Μετά έκανε έναν γρήγορο λογαριασμό στο μυαλό του. «Θα τ' αγοράσω όλα, θα σου πληρώσω τα τελωνειακά, θα σου βάλω και τη βενζίνη, και θα σου δανείσω και τον Παιξομάτη ως μεταφορέα, για να τα φέρετε με το φορτηγό σου εδώ. Τι άλλο θες;» είπε κι άνοιξε και τις δυο του παλάμες, λες και κάποιος χειρομάντης διάβαζε τη μοίρα του.

«Τι άλλο θέλω;»

«Καλά, ρε Φώτη, για φιλανθρωπικό ίδρυμα με πέρασες; Χάρη σου κάνω. Χά-ρη».

«Είκοσι τόπια, όλα τα θες;» ρώτησε ο Ροϊλός, που είχε συνέλθει από το αρχικό σοκ. «Αχόρταγος ήσουν πάντα, βρε αδερφάκι μου. Το σκοτώνω που το σκοτώνω το πράμα, πάρε τουλάχιστον μόνο τα μισά. Άφησε κάτι και για μας» ξεροκατάπιε ο Ροϊλός.

«Σοβαρά μιλάς; Πήγες κι αγόρασες είδη πολυτελείας, δεν έχεις ρευστό να τα εκτελωνίσεις, κι εσύ δε λέγεις αιχόρταγος, ε;» του έριξε ένα σαρδόνιο χαμόγελο ο Μάρκος.

Μετά, άρχισαν τα παζάρια. Ο Ροϊλός οίκτηρε την τύχη του. Έριχνε διάφορα νούμερα στον αέρα, αλλά ο Μάρκος ούτε που να τ' ακούσει. Με τα πολλά, του πρότεινε, «Άντε, κομμάτια να γίνει, τριακόσιες τη γιάρδα κι ούτε μια δεκάρα παραπάνω».

Έδωσαν τα χέρια. Κι η συμφωνία έκλεισε. Ο Ροϊλός ξεφούσκωσε.

«Οι φόροι είναι αυτό που υποψιάζομαι;» ρώτησε ο Μάρκος.

«Αυτός ο ληστής, εμάς τους εκλεκτούς της καρδιάς του, μας φορολογεί στο πενήντα πέντε τοις εκατό» ειρωνεύτηκε ο Ροϊλός.

«Όχου! Έτσι όπως μου τα λες, ρε Φώτη, μία η άλλη θα έρθουμε. Δηλαδή, χάνεις κι εσύ, χάνω κι εγώ» είπε ο Μάρκος, ζαρώνοντας το πρόσωπό του, λες και είχε καταπιεί κάτι ξινό.

Εξαφανίστηκε για λίγα λεπτά, ανέβηκε στο λογιστήριο, όπου βρισκόταν το χρηματοκιβώτιο, και ξαναγύρισε, κρατώντας έναν φουσκωμένο φάκελο. Διακόσιες πενήντα χιλιάδες δραχμές, υπολόγισε χοντρικά τους δασμούς κι έβαλε κάτι παραπάνω διά παν ενδεχόμενο. Γιατί, πάνω στη συζήτηση, ο Ροϊλός είχε βγάλει κι άλλα έξοδα, όπως τ' αποθηκευτικά. Αν του είχαν βάλει και κανένα πρόστιμο; Μήπως θα χρειαζόταν να λαδώσουν;

Ο Παιξομάτης έφυγε με τον Ροϊλό για το τελωνείο στον Πειραιά. Στην Αποθήκη Νεωτερισμών «Αφοί Σκούρα» δεν υπήρ-

χε ψυχή, εκτός από τον Μάρκο. Οι μεσημεριανοί πελάτες, που φώνιζαν λαίμαργα για να σιτίσουν τα δικά τους εμπορικά, σήμερα είχαν ξελογιαστεί από την ξαφνική λιακάδα κι είχαν ξεχυθεί σε καφενεία κι εστιατόρια, που ίσα-ίσα είχαν προλάβει να βγάλουν καρέκλες και τραπεζάκια έξω. Μέχρι χθες έβρεχε κι έκανε φοφόκρυο. Τώρα, λοιπόν, τους δινόταν η ευκαιρία να ρουφήξουν αυτή την αναπάντεχη ανοιχτοσύνη του καιρού. Ήθελαν να νιώσουν τον ήλιο να τους ζεσταίνει το κοκαλάκι τους.

Ο Μάρκος, ξαφνικά, διαπίστωσε πως είχε ντυθεί βαριά και καθώς έκανε να βγάλει το σακάκι του, μια βαριά μυρωδιά επιτέθηκε στα ρουθούνια του. Έπρεπε να αλλάξει πουκάμισο. Άρπαξε ένα καινούριο από ένα ράφι. Και πάνω που έδενε τη γραβάτα του, το γουργουρητό από το άδειο του στομάχι τού υπενθύμισε πως δεν είχε φάει ακόμα. Συνήθως τα μεσημέρια πεταγόταν στου «Παπανδρέου» για κάνα μισάωρο. Απ' την αποθήκη τους στην Καρόρη ίσαμε το οινομαγειρείο, στο ύψος της Βαρβάκειου αγοράς, το έκανε με τα πόδια σε πέντε λεπτά. Αλλά, σήμερα, επειδή είχε μείνει μόνος στην αποθήκη, αποφάσισε να τηλεφωνήσει στον Αργύρη, τον αδελφό του, που βρισκόταν στο άλλο μαγαζί, για να στείλει έναν υπάλληλό του στον «Ωραίο», το αγαπημένο του σουβλατζίδικο στην Κολοκοτρώνη. Ο «Ωραίος» ήταν ο μόνος που έφτιαχνε το σουβλάκι όπως το ήθελε ο Μάρκος: με ξεροψημένο άσπρο ψωμί φρατζόλας, όχι πίτα, λαδωμένο και τραγανιστό απέξω, μαλακό απομέσα, με έξτρα γύρο και τρεις τηγανητές πατάτες με κοκκινοπίπερο. Τζατζικάκι στη μύτη του κουταλιού, κρεμμυδάκι φιλοκομμένο, και χωρίς ντομάτα. Το ήθελε τυλιγμένο σφιχτά στη λαδόκολλα, ώστε να ξεχειλίζει ο γύρος και το λάδι απ' το ψωμί κάθε φορά που έκοβε μια δαγκωνιά.

Πάνω που μασούλαγε την τελευταία μπουκιά, κατέφτασαν κι οι πρώτοι υπάλληλοι μαζί με τους μεσημεριανούς πελάτες που είχαν τις τεράστιες παραγγελίες. Κι όπως το είχε μαντέψει,

δεν πήρε και πολύ ώσπου να πλακώσουν στο μαγαζί κι οι απογευματινοί πελάτες. Οι υπάλληλοι δεν προλάβαιναν να χωρίζουν παραγγελίες, να φτιάχνουν κούτες και να δένουν δέματα. Μάταια ρωτούσαν τον Μάρκο πού είχε εξαφανιστεί ο Παιξομάτης, που ήταν πρώτος στο αμπαλάρισμα. Στην αποθήκη γινόταν κακός χαμός ως το βράδυ. Ο Μάρκος ούτε που το κατάλαβε πώς πέρασε η ώρα.

«Βρε κουρνάξε μου τελώνη»

Στη διαδρομή ο Ροϊλός δε μιλούσε, έβραζε μέσα του. Κι ο Παιξομάτης, που διαισθανόταν την έντασή του, καθόταν μαζεμένος στη θέση του συνοδηγού και δεν έβγαζε τσιμουδιά. Ο Ροϊλός τα είχε βάλει όχι τόσο με τον Μάρκο –τον Μάρκο τον καταλάβαινε, ήταν ένας επιτήδειος έμπορος, που είχε πάντα στο μυαλό του το κέρδος– όσο με την κυβέρνηση, τους «τελώνες και τους φαρισαίους», που στραγγάλιζαν τον κοσμάκη με την υψηλή φορολογία. Με τον Παπαληγούρα, τον υπουργό Οικονομικών, τον «Αυτιά», μ' αυτόν τα είχε βάλει, που είχε συμπεριλάβει τα υφάσματά του στα είδη πολυτελείας. Αυτός του είχε χαλάσει τη δουλειά. Μέσα στους τελευταίους τρεις μήνες ο αναθεματισμένος πολιτικός είχε περάσει σαράντα έναν νέους νόμους! Απ' τους οποίους κανένας δε διευκόλυνε τη ζωή των εμπόρων σαν τον Ροϊλό. Όσο τα σκεφτόταν αυτά, τόσο φούντωνε. Έτριζε τα δόντια του κι έσφιγγε το τιμόνι με όλη του τη δύναμη, λες και είχε τον ίδιο τον Παπαληγούρα μπροστά του, για να τον πνίξει.

Στην Πειραιώς τα αυτοκίνητα πήγαιναν σημειωτόν και το καυσαέριο απ' τις εξατμίσεις τούς έκαιγε τα ρουθούνια και τον λαιμό. Ο Παιξομάτης δεν ήξερε τι να κάνει. Μετά από λίγο άρχισε να διαβάξει μέσα του συλλαβιστά το χαρτί του τελωνείου που βρήκε κάτω από το χειρόφρενο, «... εισπράττεται, συμφώνως προς την τελωνειακήν νομοθεσίαν, επιβά-

ρουνσις κατά 55% (πεντήκοντα πέντε τοις εκατόν) επί της δασμολογητέας αξίας παντός εισαγομένου εμπορεύματος πολυτελείας, τελωνιζομένου προς επιτόπιον κατανάλωσιν...». Ως εδώ καταλάβαινε, δύο τάξεις ήθελε και θα το τελείωνε το γυμνάσιο, αλλά πού μυαλό; Έβαλε το χαρτί στη θέση του. Ήθελε ν' ανοίξει το ραδιόφωνο, αλλά δεν τολμούσε. Αυτή η μουγγαμάρα τού έδινε στα νεύρα. Όπως σέρνονταν στο ύψος των Νέων Σφαγείων στον Ταύρο, τελικά βρήκε το κουράγιο και, γυρίζοντας προς τον Ροϊλό, έσπασε τη σιωπή. «Ρε κυρ Φώτη, θυμάμαι μια φορά που κατηφόριζα με τη νεκροφόρα την Πειραιώς».

«Νεκροφόρα;»

«Ναι, μη με βλέπεις έτσι εμένα. Έχω κάνει μάγειρας, χτίστης, σιδεράς, μέχρι κι εκδορέας έχω κάνει σ' αυτά τα σφαγεία που περνάμε τώρα, μην το ψάχνεις, και τι δεν έχω κάνει. Πριν από τους Σκούρα δούλευα σε γραφείο κηδείων, νεκροκομιστής, αλλά μετά, όταν άδειασε το πόστο, πήγα οδηγός νεκροφόρας».

«Προαγωγή, δηλαδή» χαριτολόγησε ο Ροϊλός.

«Ναι, ήμουν τυχερός».

«Γιατί;»

«Ο προηγούμενος οδηγός πέθανε. Η πρώτη μου δουλειά ήταν η κηδεία του».

«Αυτό κι αν είναι τύχη», ο Ροϊλός έριξε μια λοξή ματιά στον συνταξιδιώτη του, να δει αν έπιασε την ειρωνεία.

«Μια μέρα, λοιπόν, Δεκέμβρης μήνας ήτανε, έπρεπε να μεταφέρω νεκρό κάπου στα Καμίνια στον Πειραιά. Είχα φτάσει περίπου εδώ που είμαστε τώρα» είπε ο Παιξομάτης, δείχνοντας με το χέρι του τα περίχωρα, «και ξεσπάει μια μπόρα, μα μια μπόρα, τέτοιο νερό δεν είχα ξαναδεί στη ζωή μου. Κατακλυσμός».

Ο Ροϊλός τον κοίταξε με αμφίβολο βλέμμα.

«Το νερό να 'χει φτάσει τόσο ψηλά, που φοβόμουνα πως θα σκέπαζε τη μηχανή της νεκροφόρας. Δεν κουνιόταν τίποτα.

Έβλεπες λεωφορεία και φορτηγά παρατημένα στην άκρη του δρόμου και οδηγούς γιωταχί βουτηγμένους στο νερό μέχρι το γόνατο να προσπαθούν κάτω από τα καπό να δώσουν ζωή στις μηχανές. Εγώ δεν ήξερα τι να κάνω», τα μάτια του Παιξομάτη είχαν καρφωθεί στα μποτιλιαρισμένα αυτοκίνητα μπροστά τους.

«Όταν κολλήσει η Πειραιώς, κολλάει για καλά η καταραμένη» παρατήρησε ο Ροϊλός κι έδειξε με μια κίνηση του κεφαλιού τον δρόμο μπροστά.

«Η μηχανή κλατάρισε. Πάω να τη βάλω μπροστά, τίποτα. Να βρέχει ο Θεός με τον Θεό. Τα νερά να έχουν φουσκώσει και να τρέχουν με ορμή. Όλες οι αποχετεύσεις βουλωμένες βλέπεις, τι περιμένεις; Η Πειραιώς είχε γίνει ποτάμι», πετάρισαν τα βλέφαρα του Παιξομάτη. Δεν ήταν τυχαίο ότι στο μαγαζί τού είχαν κολλήσει το παρατσούκλι «Παιξομάτης», επειδή τρεμόπαιζε τα μάτια του κάθε φορά που έλεγε φέματα ή υπερβολές: το πραγματικό του όνομα ήταν Ιωάννης Ξυλής.

«Αν είναι δυνατόν!» απόρησε ο Ροϊλός.

«Φοβόμουν μην έχανα τη νεκροφόρα. Έδεσα γερά το χειρόφρενο, έβαλα όπισθεν, τα παράθυρα ήταν όλα κλειστά, είδα κι έπαθα να βγω από την πόρτα. Έπρεπε να κρατηθώ γερά από κάπου, για να μη με παρασύρει το ρεύμα. Άφησα και την κάσα και τη νεκροφόρα. Τι να έκανα; Το ίδιο δε θα έκανες κι εσύ, ρε κυρ Φώτη;»

«Το συζητάς; Αφού μου λες ότι τα νερά είχαν πλημμυρίσει παντού, τι να σου κάνει το ασθενοφόρο;»

«Ρε κυρ Φώτη, ο άνθρωπος ήτανε ήδη πεθαμένος, για ποιο ασθενοφόρο μού μιλάς;»

«Τελικά, τι έγινε;»

«Τελικά, πήγα σπίτι με τα πόδια, έπεσα ξερός και σηκώθηκα το πρωί να πάω να πάρω τη νεκροφόρα. Ένας φίλος του αφεντικού μου, μηχανικός αυτοκινήτων, ήρθε και πήγαμε μαζί. Θα έλεγχε τη νεκροφόρα. Ποια νεκροφόρα;»

«Μη μου πεις πως την πήρε το ρέμα;»

«Τη βρήκαμε στραπατσarisμένη παρακάτω. Είχε φρακάρει ανάμεσα σε μια κολόνα της ΔΕΗ και κάτι συρματοπλέγματα. Τζάμια σπασμένα, πόρτες μπασμένες, να κολυμπάει στη λάσπη. Και η κάσα να λείπει».

«Πιρόγα η κάσα;»

«Πιρόγα η κάσα. Τα νερά του Κηφισού είχαν παρασύρει το πτώμα και το είχαν ξεράσει στη θάλασσα, κοντά στο Πασαλιμάνι. Το ράδιο έλεγε πως είχαν πνιγεί δέκα άτομα. Μέσα κι ο δικός μας, μόνο που δεν είχε πάει από πνιγμό ο άνθρωπος. Δε λες που βρέθηκε, κι έτσι ξεμπερδεψα κι εγώ, ξεμπερδεψε και το αφεντικό μου, ειδαλλιώς ακόμα θα τον ψάχναμε», έπαιξε τα μάτια ο Παιξομάτης.

Με την κουβέντα είχε περάσει η ώρα. Κι όσο πιο κοντά πλησίαζαν στον προορισμό τους, τόσο ο δρόμος άνοιγε και τ' αυτοκίνητα τώρα μπορούσαν να κινηθούν. Όταν, τελικά, έφτασαν στο τελωνείο, το κτίριο έμοιαζε ερημωμένο, μόνο ένας υπάλληλος δούλευε. Αλλά μόλις τον είδε, ο Ροϊλός έσκασε ένα χαμόγελο ανακούφισης.

«Στα τυφλά ήρθαμε και φοβηθήκαμε μπας και το είχατε κλείσει το μαγαζί» είπε και, γυρίζοντας προς τον Παιξομάτη, τού σύστησε τον υπάλληλο. «Ο κύριος Αναστάσης είναι και πρώτο παιδί. Ο πιο εξυπηρετικός και ο πιο τίμιος υπάλληλος απ' όλους εδώ. Δεν ξέρει τι σημαίνει μπαχτσίσι».

«Τα παραλέτε, κύριε Φώτη μου. Δεν είναι δα και τόσο τραγικά τα πράγματα εδώ μέσα» ερυθρίασε ο υπάλληλος.

«Πού είναι οι άλλοι; Απεργείτε;»

«Όχι ακόμη, παρόλο που φαίνεται πως όλη η χώρα βρίσκεται σε απεργία» είπε ο κύριος Αναστάσης.

«Ναι, δε δουλεύει κανένας» συμφώνησε κι ο Παιξομάτης. «Καθηγητές, δασκάλοι, γιατροί, νοσοκομεία, εργοστάσια, μέχρι και οι υπάλληλοι του ΟΤΕ, του ΗΠΑΠ και του ΟΣΕ. Τι τους έπιασε κι απεργούν όλοι μαζί, ένας Θεός ξέρει!»

«Απεργούν επειδή μπορούν. Είναι η πρώτη φορά που μπορούν να φωνάξουν οι άνθρωποι χωρίς να φοβούνται» είπε

μειλίχια ο κύριος Αναστάσης, σπρώχνοντας τα στρογγυλά γυαλάκια του προς τα πάνω στην καμπουρωτή μύτη του, για να τους δει καλύτερα.

«Κανένας δε φαίνεται να είναι ευχαριστημένος τη σήμερον ημέρα» πρόσθεσε ο Ροϊλός, «γιατί, κι εμείς οι έμποροι με τα ρούχα μας δεν τρωγόμαστε; Μπορεί να μην απεργούμε αλλά δεν ξέρουμε τι μας γίνεται, πότε λέμε “ναι” στην αποδέσμευση ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων και πότε “όχι”».

«Ο ίδιος ο Καραμανλής δε μας προειδοποίησε πως αυτά τα χρόνια θα είναι χρόνια δοκιμασίας για το μέλλον του τόπου μας; Να δεις πώς το 'πε, “για να κατοχυρωθούν οι δημοκρατικοί θεσμοί”. Η απεργία είναι ένας απ' αυτούς» είπε ο κύριος Αναστάσης.

«Και μετά τον Καραμανλή; Τι, κύριε Αναστάση μου; Θα 'ρθουν οι άλλοι, όποιοι κι αν είναι, και θα τα κάνουν μπάχαλο. Έχουμε καμιά εγγύηση ότι θα σεβαστούν τους δημοκρατικούς θεσμούς;»

«Κυρ Φώτη, θ' αργήσουμε» παρενέβη ο Παιξομάτης, που παρατήρησε πως η συζήτηση θα τραβούσε σε χρόνο, αφού είχε στραφεί στα πολιτικά.

«Μάλλον είναι ζήτημα ημερών και για μας» συνέχισε ο κύριος Αναστάσης. «Θα κατέβουμε κι εμείς σε απεργία διαρκείας, θα βγούμε έξω και θα πανηγυρίζουμε σαν τα μαθητούδια που χαίρονται γιατί γλιτώνουν μαθήματα. Θα γίνει, όμως, τίποτα; Έχουμε πολλά άλυτα ζητήματα, οι μισθοί μας είναι μηδαμινοί σε σχέση με τον τιμάρημο, που έχει πάει στα ύψη. Όλοι το ξέρουμε και δεν κάνει κανένας τίποτα. Γι' αυτό κι οι συνάδελφοι πιθανώς, πιθανώς λέω, να χρηματίζονται», ο κύριος Αναστάσης κάρφωσε με το βλέμμα του τον Ροϊλό.

«Ρε κύριε Αναστάση, είσαι εσύ να κατέβεις σε απεργία για να απαιτήσεις υψηλότερους μισθούς; Δε φοβάσαι τους ροπαλοφόρους, τους κρανοφόρους, την κλούβα; Έχουν αγριέψει τα

πράγματα» απόρησε ο Ροϊλός. «Κάθε μέρα γίνονται επεισόδια στο κέντρο της Αθήνας ανάμεσα στους αναρχικούς, που μπαίνουν σφήνα στις πορείες των εργαζομένων, και στους αστυνομικούς. Προχτές δεν ήταν, που τραυματίστηκαν σοβαρά τόσοι αστυνομικοί και τους πήγαν στον Ευαγγελισμό;»

«Ακόμα και σε απεργία να κατεβούμε εμείς, εγώ σε συλλαλητήρια δεν πάω, κύριε Φώτη. Μπορεί να μην έρθω στη δουλειά, αλλά στους δρόμους δεν κατεβαίνω».

«Α, έλεγα κι εγώ. Στα δικά μας τώρα. Έχω κάτι υφάσματα» αναστέναξε ο Ροϊλός, αλλάζοντας το θέμα, προς ανακούφιση του Παιξομάτη.

«Ναι, ξέρω πολύ καλά την υπόθεσή σας, κύριε Φώτη, σας περιμέναμε τόσο καιρό».

«Αχ, βρε κουρναίε μου τελώνη, τη ζημιά ποιος την πλερώνει;» σιγοφιθύρισε ο Ροϊλός, καθώς τραβούσε απ' την τσέπη του τα αντίγραφα των αποδείξεων του τελωνείου.

«Τα καράβια σας έπεσαν έξω κι αναστενάζετε;» ρώτησε ο κύριος Αναστάσης, που είχε βαρεθεί πια ν' ακούει τα λόγια του άσματος του Τσιτσάνη από τύπους σαν τον Φώτη, που βαρυγχομούσαν όταν έρχονταν για να πληρώσουν τα οφειλόμενα τέλη.

«Τώρα κλαίν' όλα τ' αλάνια και κλαίω κι εγώ μαζί τους, αχ!» συνέχισε ο Ροϊλός, που ήξερε πως αυτά τα εξαιρετικά υφάσματα είχαν πάει στράφι.

«Τα χαρτιά σας τα έχω όλα στην εντέλεια. Μέχρι και οι υπογραφές των προϊσταμένων έχουν πέσει από πριν. Απλώς θα πρέπει να βάλω τη σημερινή ημερομηνία, για να υπογράψετε, και τελειώσαμε» είπε ο κύριος Αναστάσης, κωφεύοντας στο άσμα.

Ο Ροϊλός πλήρωσε τους δασμούς. Υπέγραψε τα χαρτιά. Ξαναυπέγραψε. Τα δάχτυλά του σιγκέλωσαν απ' τις τόσες υπογραφές. Έπεσαν σφραγίδες, μία, δύο, τρεις. Ο Παιξομάτης νόμισε πως είχαν τελειώσει. Αλλά ο τελώνης, μετά, έφερε κι άλλες διπλότυπες αποδείξεις. Έπεσαν καινούριες σφραγίδες

και καινούριες υπογραφές. Σιγά σιγά είχε μαζευτεί ένα πάκο χαρτιά. Στο τέλος ο κύριος Αναστάσης ανακοίνωσε πως είχαν ξεμπερδέψει με τα γραφειοκρατικά και τους οδήγησε στο κτίριο με τα τόπια.

Επιστρέφοντας στην αποθήκη των Σκούρα, οι δρόμοι ήταν όλοι ανοιχτοί, αλλά τώρα το βαρυφορτωμένο όχημα ήταν απρόθυμο να τρέξει. Αγκομαχούσε κάθε φορά που ο Ροϊλός πατούσε το γκαζί.

«Είχες δίκιο, κυρ Φώτη, ο κύριος Αναστάσης ήταν και πολύ εντάξει τύπος. Πληρώσαμε, υπογράψαμε και φύγαμε» παρατήρησε ο Παιξομάτης.

«Αν δεν είχαμε πέσει πάνω στον κύριο Αναστάση, θα ήταν διαφορετικά τα πράγματα. Όλα τα λελούδια που δουλεύουν εκεί μέσα θα μας έστελναν για υπογραφές απ' τον Άννα στον Καϊάφα, από προϊστάμενο σε προϊστάμενο, από τελώνη σε τελώνη, από γραφείο σε γραφείο κι από κτίριο σε κτίριο. Θα μέναμε στα πόδια μας όλη μέρα. Και μόνο αν ήμασταν τυχεροί, θα είχαμε κάνει και τη δουλειά μας».

«Τα παραλές, ρε κυρ Φώτη» τον διέκοψε ο Παιξομάτης.

«... και χρηματίζονται. Θα τους τα ακουμπάγαμε κι αποπάνω. Δεν υπερβάλλω καθόλου».

«Βρε κυρ Φώτη, πώς τα καταφέρνουν μερικοί και εισάγουν πράμα χωρίς να πληρώνουν μία;» ρώτησε ο Παιξομάτης.

«Πάντα θα υπάρχουν οι εξυπνάκηδες, κι ας είναι ο “Αυτιάς” στο πηδάλιο».

«Τον Ντόστη, τον αστυνομικό που ψευδίζει, τον ξέρεις;»

«Όχι, δε νομίζω».

«Τον ξέρεις, μωρέ, γιατί εκτός από αστυνόμος είναι και βιοτέχνης. Που μας φέρνει τα παντελόνια στην αποθήκη;»

«Μπορεί. Ε, τι;»

«Αυτός επί Παπαδόπουλου είχε αγοράσει κάτι μηχανήματα από Γερμανία. Του κόστισαν έξι εκατομμύρια δραχμές, ένα εκατομμύριο το καθένα. Όταν φτάσανε στο τελωνείο, ο

Ντόστης έπρεπε να πληρώσει δασμούς στα είκοσι τοις εκατό, που σημαίνει πάνω από ένα εκατομμύριο δραχμές. Ουκ ολίγα».

«Έτσι ήταν παλιά. Το είκοσι τοις εκατό τρώγεται... όχι αυτά που κάνει τώρα ο “Αυτιάς”, που κακό χρόνο να 'χει. Τι έκανε;»

«Τι έκανε; Του σφύριξε κάποιος πως, αν είχε επίσημα έγγραφα που να αποδεικνύουν ότι είχε προϋπηρεσία σ' αυτή τη δουλειά, δηλαδή ότι ήταν παλιός βιοτέχνης, με βιοτεχνία που φτιάχνει ρούχα, ό,τι εισαγόμενα μηχανήματα κι αν έφερνε στη χώρα, δε θα πλήρωνε δασμούς».

«Είχε;»

«Όχι, βέβαια. Αστυνόμος ήταν ο άνθρωπος, δεν του επιτρεπόταν να κάνει δεύτερο επάγγελμα».

«Σε ποιανού το όνομα ήταν η βιοτεχνία;»

«Στης μάνας του, αλλά δεν ήθελε να την μπλέξει με εισαγωγές, εγγυήσεις τραπέζης, γραφειοκρατικές διαδικασίες».

«Τι έκανε, τότε;»

«Ήξερε έναν διευθυντή που δούλευε στο υπουργείο Βιομηχανίας, πάντα υπάρχει ένας μπάρμπας στην Κορώνη, ο οποίος τον συμβούλεψε, με το αζημίωτο πάντα, να στείλει γράμμα στο υπουργείο, που να λέει ότι “εγώ, την τάδε του μηνός κατέθεσα πλήρη φάκελο με όλα τα δικαιολογητικά περι ιδιοκτησίας μου της τάδε... βιοτεχνίας... στην τάδε οδό... αλλά δεν έχω πάρει απάντηση εδώ και καιρό”. Ο Ντόστης το έγραψε το γράμμα, που κατέληξε πάνω στο γραφείο του διευθυντή. Ο διευθυντής, με τη σειρά του, επιβεβαίωσε ότι είχε κατατεθεί ο φάκελος στο υπουργείο Βιομηχανίας, αλλά είχε “απολεσθεί”. Λοιπόν, αυτό το γράμμα, που δήλωνε πως ο Ντόστης είχε βιοτεχνία για χρόνια, έφτανε για να του επιτραπεί η εισαγωγή μηχανημάτων χωρίς να πληρώσει ούτε μία για δασμούς. Το υπουργείο τού έδωσε την άδεια».

Ξεφύσηξε ο Ροϊλός. «Θα πάρει γενιές για να αλλάξει το σύστημα».

«Και να λέει μετά ο Ντόστης, “Τι να τον κάνεις τον υπουργό, οι διευθυντάδες λύνουν και δένουν”» συνέχισε ο Παιξομάτης.

«Γενιές και γενιές» επανέλαβε ο Ροϊλός.

«Έχει και συνέχεια το πράμα».

«Για λέγε, είμαι όλος αυτιά».

«Ήρθε ο Έλληνας αντιπρόσωπος της γερμανικής εταιρείας στην Ελλάδα, η οποία είχε ασφαλίσει τη μεταφορά των μηχανημάτων από τη Γερμανία και την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα, και τι φιθύρισε στ’ αυτί του Ντόστη; Πως οι μηχανές είναι ασφαλισμένες μέχρι τοποθετήσεως στη βιοτεχνία του, κι αν “τυχαία” κάποιο εξάρτημα πάθαινε βλάβη πριν από την εγκατάσταση, ευχαρίστως θα έκανε έκθεση, την οποία θα υπέβαλε ο ίδιος στην ασφαλιστική εταιρεία των Γερμανών, επιβεβαιώνοντας πως οι μηχανές είχαν υποστεί βλάβη στο τράνζιτ. Τη συνέχεια της ιστορίας μπορείς να τη φανταστείς. Ο Ντόστης δημιούργησε κάποιες μικροβλάβες σε κάτι εξαρτήματα, κι ο ασφαλιστής αντίστοιχα έγραψε μια αναλυτική αναφορά στη γερμανική ασφαλιστική εταιρεία, δίνοντας ακριβείς λεπτομέρειες των βλαβών. Οι Γερμανοί μπορεί και να απόρησαν για τις ζημιές στις μηχανές, αλλά, βλέπεις, οι ξένοι είναι κι ευκολόπιστοι και το χάψανε. Έστειλαν λοιπόν πεντακόσιες χιλιάδες δραχμές στον Ντόστη για αποζημίωση. Τα μισά βέβαια πήγανε στον ασφαλιστή».

«Γάτα ο Ντόστης».

«Ναι, αλλά ο Ντόστης φέρθηκε εντάξει».

«Ο Ντόστης εντάξει;»

«Κράτησε τον λόγο του. Οι άλλοι, ο διευθυντής και ο ασφαλιστής, ήταν οι πεινασμένοι που πήραν τις μίζες. Αυτοί τον διαφθείρανε. Και βέβαια ο Ντόστης ήθελε να γλιτώσει λεφτά. Στο κάτω κάτω, ποιον έκλεψαν; Την ασφαλιστική εταιρεία των Γερμανών; Σιγά τα λάχανα!»

«Συμφωνώ, αλλά να πούμε ότι φέρθηκε σωστά ο Ντόστης;»

«Άνθρωπος προς άνθρωπο φέρθηκε τίμια. Ό,τι τους υποσχέθηκε, τους το έδωσε. Άνθρωπος προς κράτος, είναι άλλη υπόθεση. Όταν είναι το κράτος στη μέση...»

«Όταν είναι το κράτος στη μέση...» επανέλαβε και κούνησε το κεφάλι του ο Ροϊλός.

«Όταν είναι το κράτος στη μέση» τον διέκοψε ο Παιξομάτης, «σε κάνει να το κλέβεις. Και ξέρεις γιατί, ρε κυρ Φώτη; Γιατί αυτά που παίρνει από μας σε φόρους, αντί να τα κάνει δρόμους και νοσοκομεία... τα κάνει, άντε να μην πω καμιά βαριά κουβέντα. Τα τρώνε αναμεταξύ τους οι πολιτικοί και οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι ψηφοφόροι τους».

«Όλοι για να γλιτώσουμε πάμε, αυτό είναι αλήθεια, έτσι όπως το θέτεις, αλλά δε νομίζεις πως κάθε φορά που πάμε να γλιτώσουμε λεφτά, χάνουμε κάτι άλλο στην πορεία;»

«Τι εννοείς;»

«Σκέψου το» είπε με νόημα ο Ροϊλός.

Ο Παιξομάτης έπεσε σε σιγή.

Αργά το απόγευμα είχαν επιστρέψει στην Καρόρη. Ο Μάρκος, με το που τους είδε, απόρησε. Περίμενε πως τα γραφειοκρατικά θα τους έπαιρναν ώρες. Εξεπλάγη ακόμα περισσότερο όταν είδε πως υπήρχαν χρήματα στον φάκελο που του επέστρεψε ο Παιξομάτης. Στην αποθήκη, όμως, γινόταν ακόμα χαλασμός Κυρίου, γι' αυτό και ζήτησε από τον Ροϊλό να πάει κατά τις εννιά το βράδυ για να ξεφορτώσουν.

Λίγο μετά τις δέκα το βράδυ, όταν ο Ροϊλός είχε ξεφορτώσει και τα τελευταία τόπια, ο Παιξομάτης γύρισε κι είπε στον Μάρκο, με τον οποίο είχε το θάρρος, «Βρε αφεντικό, τον έσφαξες τον ανθρωπάκο. Τι σκληρό παζάρι του 'κανες, με το συμπάθιο, δηλαδή».

«Εγώ; Γιατί νομίζεις δεν πήγε να ζητήσει λεφτά απ' το σινάφι του; Ήρθε σ' εμένα ακριβώς επειδή ήξερε πως δε θα τον έσφαζα» τόνισε ο Μάρκος.

«Μπορεί και να πήγε και να τον έδωξαν».

«Έχω τις αμφιβολίες μου. Γιατί στον χώρο του εμπορίου μαθαίνεις από πολύ νωρίς πως δε γίνεται να έχεις και την πίτα ολόκληρη και τον σκύλο χορτάτο. Θέλεις, αγαπητέ μου, ν' αγοράσεις ένα θαύμα; Τα θαύματα κοστίζουν, πρέπει να έχεις ρευστό».

«Μήπως θα έπρεπε να τ' αγοράζεις κι εσύ στην ίδια τιμή που τα είχε αγοράσει κι αυτός;» ρώτησε ο Παιξομάτης με παιδική αφέλεια.

«Σοβαρά μιλάς; Καλά, εσύ δε θα γίνεις ποτέ σου έμπορος αν σκέφτεσαι έτσι. Πού είσαι, δάσκαλε Μπενόπουλε, ν' ακούσεις τι λέει ο άνθρωπος!»

«Ποιος είναι ο Μπενόπουλος;»

«Ο Μπενόπουλος ήταν ο δάσκαλός μου στο χωριό, στη Νεράιδα. Μας έλεγε πως ο καλός έμπορος “δράττεται των ευκαιριών” σαν τον Κερδώο Ερμή, τον προστάτη των εμπόρων».

«Τον θεό του Ολύμπου;»

«Ναι. Ξέρεις πώς αποκαλούσε τον Ερμή ο Μπενόπουλος;»

«Όχι».

«“Απατεωνίσκο”, όχι “απατεώνα”, γιατί είναι προστάτης όχι μόνο των εμπόρων αλλά και των λωποδυτών και των τσαρλατάνων. Μας έλεγε, κι εμείς γελούσαμε, πως ο Ερμής θα έπρεπε να ήταν βέρος Αρκάς, σαν κι εμάς δηλαδή, επειδή ήταν ο πιο εύστροφος θεός και δε φοβόταν να λερώσει λιγάκι τα χεράκια του για να πετύχει τον σκοπό του».

«Δε λέω, αφεντικό» είπε μασημένα ο Παιξομάτης.

«Ο Ροϊλός τα ξεφορτώθηκε τα τόπια; Του έφυγε ένα βάρος αποπάνω του; Θα έχανε και τα αβγά και τα πασχάλια. Τώρα έχασε εκατόν πενήντα χιλιάδες δραχμές, ούτε τελωνειακά πλήρωσε ούτε τίποτα. Αμελητέο ποσό. Εγώ να δω πώς θα τα ξεφορτωθώ».

«Αφεντικό, τώρα που το σκέφτομαι...» είπε ο Παιξομάτης, κοιτάζοντας τα τόπια που στέκονταν σαν στρατιωτάκια αμίλητα-ακούνητα στο υπόγειο.

«Τι;»

«Ποιος θ' αγοράσει τέτοια φανταχτερά χρώματα; Πορτοκαλί; Είμαστε στα καλά μας; Σχέδια είναι αυτά; Πολύ κακόγουστα μου φαίνονται, για μπασκλασαρία. Ούτε τα μισά λεφτά δεν έπρεπε να του δώσεις».

Εβίβα στα είδη πολυτελείας!

Τα λόγια του Παιξομάτη τον έβαλαν σε σκέψεις. Κι αν τα υφάσματα ήταν όντως κακόγουστα; Μήπως δεν έπρεπε να τα είχε αγοράσει; Μήπως είχε δώσει πολλά λεφτά; Τώρα ήταν αργά για να το μετανιώσει. Τα υφάσματα ήταν δικά του. Και θα έπρεπε να τα ξεφορτωθεί όσο το δυνατό γρηγορότερα. Ήξερε πως τ' αδέρφια του, ο Στάθης κι ο Αργύρης, με τα οποία είχε από κοινού τρία καταστήματα λιανικής πώλησης ενδυμάτων και την αποθήκη χοντρικής στο κέντρο της Αθήνας, θα του έβαζαν τις φωνές, γιατί δε θα ήθελαν να βλέπουν το υπόγειο της αποθήκης τους να βρίθει από τόπια. Κι ως ένα βαθμό θα είχαν και δίκιο. Ο Αργύρης θα του γκρίνιαζε, επειδή θα του έφραζαν τον χώρο, όπου αποθήκευε τα χαρτικά, τον μίνι «Πάλλη» του, που είχε στήσει ο ίδιος με μια σχεδόν εμμονική ζέση. Ο δε Στάθης, ο μεγαλύτερος αδελφός, θα του έψελνε τον αναβαλλόμενο, επειδή είχε κλείσει τη συμφωνία με τον Ροϊλό χωρίς να τους έχει συμβουλευτεί. Παρ' όλα αυτά, ό,τι και να έλεγαν, ο Μάρκος τα ήξερε τ' αδέρφια του. Τόσα χρόνια ήταν μαζί και τα είχε συνηθίσει. Όταν έβρισκαν το ταμείο γεμάτο, πάντα σταματούσαν να φωνάζουν. Και το ταμείο θα γέμιζε σύντομα, αν τα σχέδια που είχε στο μυαλό του θα έβγαιναν όπως τα ήθελε.

Πρωταγωνιστές σ' αυτά τα σχέδια ήταν οι αδελφοί Σαμπατιάν, ο Αρτέμης και ο Στέφανος, που είχαν στήσει ένα κυριλέ μαγαζί, εισαγωγής και εγχώριων υφασμάτων, στη Μητροπόλεως. Οι Σαμπατιάν ήταν το πρώτο όνομα στην αγορά. Αυτοί

κανόνιζαν τις τάσεις της μόδας. Του Μάρκου κάτι του έλεγε μέσα του πως, όσο ασυνήθιστα και περίεργα κι αν έδειχναν τα υφάσματα του Ροϊλού, ήταν αξιόλογα και οι Σαμπατιάν θα έδειχναν ενδιαφέρον.

Οι αδελφοί Σαμπατιάν ήταν Αρμένιοι. Κατάγονταν από οικογένεια πλούσιων γαιοκτημόνων, αλλά είχαν χάσει τα πάντα στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, όταν οι Τούρκοι είχαν εκτοπίσει τους γονείς τους στις ερήμους της Συρίας. Το ότι είχαν αρμενική καταγωγή το θεωρούσαν μεγάλο πλεονέκτημα, γιατί, όπως έλεγαν οι ίδιοι, τους χάριζε ένα «άλλο μάτι», μια διαφορετική «οπτική γωνία» για τη ζωή. Όταν ήρθαν μετανάστες από τη Συρία, συνειδητοποίησαν γρήγορα πως για να πετύχουν έπρεπε να δουλεύουν δύο φορές σκληρότερα από όλους τους άλλους. Μέσα σε λίγα χρόνια είχαν καταφέρει, όχι μόνο να μάθουν τα ελληνικά άπταιστα και να τελειώσουν το νυχτερινό γυμνάσιο του Συλλόγου Εμποροϋπαλλήλων αλλά και να στήσουν μια επιχείρηση, που σήμερα θεωρούνταν μοναδική στην ελληνική αγορά. Ήταν φιλόδοξοι, ευγενικοί, χαμηλών τόνων και καθωσπρέπει. Ήταν οι κύριοι της αγοράς.

Ο Μάρκος πήγε και τους βρήκε στο εστιατόριο του «Παπανδρέου». Ο κυρ Μελέτης, ο μάγειρας, με το γουλί κεφάλι και το στριφτό μουστάκι, που στεκόταν στην είσοδο σκυφτός κι έκοβε μ' έναν μπαλτά το βραστό σε μερίδες, τον χαιρέτισε εγκάρδια. Η σπεσιαλιτέ του μαγαζιού ήταν ο πατσάς, ειδικά τις μικρές ώρες, τότε που οι ξενύχτηδες απ' τα μπουζούκια ξεμεθούσαν μ' ένα πιάτο πατσά πριν γυρίσουν στα σπίτια τους· τότε που οι φορτηγατζήδες ξαπόσταιναν μ' ένα πιάτο πατσά, αφού πια είχαν ξεφορτώσει τα κρέατα στη Βαρβάκειο· τότε που οι βουλευτές κάλμαραν το στομάχι τους μ' ένα πιάτο πατσά μετά από μεταμεσονύχτια ψηφίσματα στη Βουλή.

Κάθε φορά που πήγαινε στου «Παπανδρέου», ο Μάρκος πρώτα στεκόταν στην είσοδο μια φευγαλέα στιγμή, για να ρουφήξει το εξωτικό χαρμάνι με τις μυρωδιές των αχνιστών

φαγητών, και μετά διάλεγε. Σήμερα οσφράνθηκε το αγαπημένο του έδεσμα, σμυρναίικα μοσχοκαραμελωμένα σουτζουκάκια, με σιροπιαστή κόκκινη σάλτσα, που μόνο ο «Ταρζάν», ο αρχιμάγειρας, ήξερε να σκαρώνει. Είχε αποφασίσει, όμως, από πριν ότι θα έτρωγε το ίδιο φαγητό που θα παράγγελναν κι οι Σαμπατιάν. Με το που μπήκε, κατευθύνθηκε προς το τραπέζι τους. Πόσο διαφορετικοί φάνταζαν οι Αρμένιοι ανάμεσα στην πελατεία του «Παπανδρέου». Είχαν τον αέρα του κοσμοπολίτη, του ξένου. Ο Αρτέμης, σπανός και κοντός, και ο Στέφανος, ψηλός, με μια πελώρια φαλάκρα και μυωπικά γυαλιά, ήταν πάντα κουστουμαρισμένοι, με ασορτί κουστούμια και ασορτί γραβάτες. Ο Μάρκος κάθισε και σιγά σιγά άρχισε να τους ξετυλίγει την ιστορία με τα τόπια.

«Μάρκο, η υψηλή ποιότητα των προϊόντων Σάντερσον είναι πασίγνωστη. Αλλά χίλιες διακόσιες δραχμές που ζητάς τη γιάρδα, είναι πολλά» είπε ο Αρτέμης, σκουπίζοντας τα χείλη του με μια πετσέτα.

«Κάτι έχει ακουστεί για τη Σάντερσον τώρα τελευταία, πως δεν πάει καλά» επισήμανε ο Στέφανος.

«Η Σάντερσον δεν κήρυξε πτώχευση; Δε λέγανε ότι ξεπουλούσε;» ρώτησε ο Αρτέμης τον αδελφό του.

«Λέγανε. Ένας Θεός ξέρει αν ήταν αλήθεια» είπε ο Στέφανος, καθώς απολάμβανε την αχνιστή κοτόσουπά του.

«Αυτά δεν είναι υφάσματα για τον καθένα, είναι εξαιρετικά υφάσματα για καλά σπίτια, Κολωνάκι, Κηφισιά. Θα τα μοσχοπουλήσετε, σε τριπλάσια τιμή θα τα χρεώσετε» πρότεινε ο Μάρκος.

«Και ποιοι θα είναι αυτοί, από Κολωνάκι και Κηφισιά μεριά, που θα πληρώσουν για ύφασμα κουρτίνας τρεις χιλιάδες εξακόσιες δραχμές τη γιάρδα, όταν τα εγχώρια κάνουν τριακόσιες δραχμές;» ρώτησε ο Αρτέμης, κάνοντας νόημα στο παιδί να ξαναγεμίσει κρασί την άδεια κανάτα τους.

«Που λέμε, βρε αδερφέ» χαριτολόγησε ο Μάρκος. «Οι ίδιες κυρίες που αγοράζουν τις γούνες, τα κροκοδειλέ παπούτσια

με τις ασορτί τσάντες, και τα τραγανά μπισκοτάκια για τα σκυλάκια τους, θα αγοράσουν και αυτά τα υφάσματα, όσο και να κοστίζουν».

«Εις υγείαν» είπε ο Αρτέμης και όλοι τσούγκρισαν τα κρασοπότηρά τους μειδιώντας, η κεχριμπαρένια σπαταναίικη ρετσίνα σήμερα ήταν σκέτο νέκταρ.

«Χρώματα. Για πες μου χρώματα» ρώτησε ο Στέφανος.

«Βγάζουν μάτι».

«Πάλι φανταχτερά;» παραπονέθηκε ο Αρτέμης.

«Αδερφέ μου, το αβανγκάρντ των υφασμάτων διακόσμησης στο εξωτερικό επίκεντρό του μέχρι τώρα είχε τα ψυχεδελικά χρώματα, πορτοκαλί, λαχανί, πορφυρό... χρώματα τολμηρά, όπως είπε κι ο Μάρκος, να βγάζουν μάτι. Να κραυγάζουν και να ζαλίζουν. Όσο για σχέδια; Σχήματα μπερδεμένα και ξεχαρβαλωμένα, τετράγωνα, παραλληλόγραμμα, τρίγωνα. Επαναλαμβανόμενα. Στην Ελλάδα αυτή η εκθαμβωτική γεωμετρική επανάσταση κρούει τη θύρα μας τώρα» εξήγησε ο Στέφανος.

Τον άκουγαν με ενδιαφέρον. «Στο Παρίσι και στη Νέα Υόρκη» συνέχισε ο Στέφανος, «έχουν ήδη παρατηρηθεί καινούριες τάσεις προς ανθόσπαρτους διακόσμους, απαλά χρώματα, φύση και λουλουδάκια – μακριά από χτυπητά χρώματα και γεωμετρικά σχήματα. Θα φτάσουμε κι εμείς εκεί, αλλά θα αργήσουμε. Τώρα η μόδα επιτάσσει σοκ – για την Ελλάδα, πάντα, μιλάμε».

Μετά, τράβηξε μια χαρτοπετσέτα απ' τη θήκη που ήταν στο τραπέζι και πρόβαλε ένα ασημένιο γυαλιστερό στιλό Πάρκερ από το σακάκι του.

«Είκοσι τόπια, είπες, πενήντα γιάρδες το καθένα».

«Γιάρδες, σωστά. Ούτε μέτρησα ούτε έλεγξα».

«Θα μου επιτρέψετε» είπε ο Στέφανος, κι άρχισε να κάνει λογαριασμούς στη γλιστερή επιφάνεια της χαρτοπετσέτας, που ρουφούσε διστακτικά το μελάνι.

«Η Σάντερσον δεν πάει καλά. Κι αυτός που σου έδωσε τα υφάσματα θα τ' αγόρασε μισοτιμής. Αν όχι μισοτιμής, θα τα

πήρε φτηνά» αποφάνθηκε ο Αρτέμης μ' ένα μεθυσμένο μειδίαμα και ξαναμμένα μάγουλα, που έδιναν τη λαθεμένη εντύπωση πως δεν ήταν νηφάλιος.

Ο Μάρκος, όμως, ήξερε πως ο Αρτέμης, που έπαιζε πάντα σκληρό παιχνίδι, μπλόφαρε, για να ρίξει την τιμή. Η Σάντερσον δεν είχε χρεοκοπήσει. Εξάλλου, ο Ροϊλός τού είχε πει όλη την αλήθεια, τα είχε αγοράσει στην κανονική τιμή. Ο Μάρκος είχε δει και το τιμολόγιο. Εκείνο, όμως, που ήξερε πιο καλά απ' όλα ήταν πως με τα τελωνειακά τού είχε κοστίσει χοντρικά γύρω στις εξακόσιες δραχμές το μέτρο.

«Οκτακόσιες δραχμές τη γιάρδα» πρόσφερε ο Στέφανος, που αναρωτιόταν αν τα υφάσματα του Μάρκου ήταν τα ίδια μ' αυτά που είχε δει στο «Λίμπερτις», ένα κατάστημα υφασμάτων στο Λονδίνο. Αν ήταν τα ίδια, τότε θα ήταν τα μοναδικά στην Ελλάδα. Κι αν θα τα ξαναρολάριζαν σε μικρότερα τόπια των δέκα και δεκαπέντε μέτρων, θα έβγαζαν μπόλικο χρήμα.

«Εννιακόσιες, και είναι δικά σας».

«Έγινε» είπε ο Στέφανος.

Ο Αρτέμης συναίνεσε με τα τεράστια ασύμμετρα μάτια του, λες κι έπαιζε πόκα. Έδωσαν τα χέρια και ξανατσούγκρισαν τα ποτήρια τους. «Εβίβα στα είδη πολυτελείας!» αναφώνησαν όλοι μαζί.

Ο Μάρκος τώρα έσκυψε να δοκιμάσει την κοτόσουπά του που, παρότι κρύα και με μια κρούστα κομμένου αβγολέμονου να πλέει σαν σπασμένο κομμάτι πάγου στον ωκεανό, ήταν η πιο νόστιμη σούπα που είχε φάει ποτέ.

«Την Παρασκευή θα στείλουμε φορτηγό να παραλάβει τα τόπια. Το Σάββατο πέρανα απ' το μαγαζί να πληρωθείς» είπε ο Αρτέμης.

Του Μάρκου γελούσαν και τα μουστάκια, μάλλον τα μάτια, γιατί αυτός στα μάτια το έδειχνε το χαμόγελο.

«Στην υγεία μας!» είπε ο Αρτέμης, υψώνοντας το ποτήρι του ξανά.

«Καλές πωλήσεις» ευχήθηκε ο Μάρκος.

«Πάντα τέτοια» ανταπάντησαν οι Σαμπατιάν.

«Το τιμολόγιο όμως θα γράφει οκτακόσιες δραχμές το μέτρο, έτσι;» είπε ο Μάρκος κι έκλεισε το μάτι στον Αρτέμη.

«Ό,τι πει ο Μάρκος» συναίνεσε ο Αρτέμης με το πιωμένο βλέμμα του.

Έτσι κι έγινε. Την Παρασκευή οι Σαμπατιάν έστειλαν φορτηγό για να παραλάβει τα τόπια, και το Σάββατο το πρωί ο Μάρκος πέρασε από το μαγαζί τους και πληρώθηκε. Μετά, κατηφόρισε τη Μητροπόλεως κι έστριψε στην Αιόλου προς την εκκλησία της Αγίας Ειρήνης για ν' ανάψει ένα κεράκι στην εικόνα του αγίου Φανουρίου. Παλιά, η γιαγιά του, η Σταυρούλα, του είχε εξηγήσει πως ο άγιος Φανούριος απεικονίζεται μ' ένα αναμμένο κερί στο χέρι, όχι μόνο για να φανερώνει στους ανθρώπους χαμένα πρόσωπα και πράγματα αλλά και για να τους δίνει φώτιση. Κάθε φορά που του έρχονταν καλά τα πράγματα, ο Μάρκος το είχε καθιερωμένο να ανάβει ένα κεράκι στον άγιο για να τον ευχαριστήσει. Μόλις βγήκε απ' την εκκλησία, συνέχισε για λίγο και μετά έστριψε αριστερά στη Βίσησης, με προορισμό το υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας στην Πολυκλείτου όπου –ως κερδώς Ερμής– κατέθεσε τον φουσκωμένο σάκο με τα χρήματα.

«Ο Μπενόπουλος είχε δίκιο» σκέφτηκε, «αναμφίβολα, ο Ερμής ήταν βέρος Αρκάς, όσο για την κόρη του, τη θεά Τύχη, αυτή κι αν τον είχε ευνοήσει στα παζαρέματα για τα υφάσματα. Του είχε πετάξει το κέρας της Αμάλθειας κι αυτός το είχε πιάσει επιδέξια και με τα δυο του χέρια.

Είχε εισπράξει εννιακόσιες χιλιάδες δραχμές από τους Σαμπατιάν, χρεώνοντάς τους εννιακόσιες δραχμές το μέτρο. Το τιμολόγιο, όμως, έγγραφε πως τους είχε χρεώσει οκτακόσιες δραχμές το μέτρο, γι' αυτό και κατέθεσε οκτακόσιες χιλιάδες δραχμές στον λογαριασμό της εταιρείας. Αφαιρώντας τα χρήματα για την αγορά των υφασμάτων και τα τελωνειακά, θα

τους έμενε καθαρό κέρδος περίπου διακόσιες τριάντα χιλιάδες δραχμές, που θα το μοιράζονταν εις τρία, δηλαδή θα αντιστοιχούσαν στον καθένα τους εβδομήντα επτά χιλιάδες δραχμές. «Ουκ ολίγα» σκέφτηκε. Χωρίς να έχουν κουνήσει το δαχτυλάκι τους, τ' αδέρφια του θα έπαιρναν λεφτά, με τα οποία αγόραζες άνετα ένα δυάρι στην Καλλιθέα. Τα παράπονα θα σταματούσαν αμέσως. Μετά, πρόσθεσε τις υπόλοιπες εκατό χιλιάδες δραχμές στις εβδομήντα επτά χιλιάδες και κατέθεσε εκατόν εβδομήντα επτά χιλιάδες δραχμές στον δικό του προσωπικό λογαριασμό.

Η αγιογραφία στην εκκλησία των Αγίων Πάντων στη Νεράιδα, στο χωριό του, τι έλεγε; «Ορά ο Θεός τίνος έστιν ο κόπος». Κι ο κόπος ήταν όλος δικός του.

«Στη διάθεσή σας, κυρία μου»

Η Φρόσω ήθελε ν' αγοράσει γυαλικά. Επειδή έβαζε πολύ απορρυπαντικό στο πλύσιμο των πιάτων, ποτήρια, φλιτζάνια και πιατελάκια, της γλιστρούσαν απ' τα χέρια. Δεν υπήρχε βδομάδα που να μην της έσπαζε κάτι. Το είχε βάλει, λοιπόν, για το «Ίλιον», το κατάστημα υαλικών στην Ερμού. Ήταν μέσα Μαΐου κι η Αθήνα ακόμα μοσχομύριζε άνοιξη. Καθώς ανηφόριζε χαζεύοντας τις βιτρίνες, της ήρθε στο μυαλό η κουβέντα που είχε κάνει το Πάσχα με τη συννυφάδα της την Ελένη, τη γυναίκα του Αργύρη, για κάτι πορτοκαλί υφάσματα που είχε δει στους Σαμπατιάν. Η Ελένη τα έβρισκε πολύ αηδιαστικά, αλλά το πορτοκαλί ήταν το αγαπημένο χρώμα της Φρόσως. Κι έτσι, χωρίς να το πολυσκεφτεί κι αφού είχε σκοπό να αλλάξει όλες τις κουρτίνες του σπιτιού της, αποφάσισε, πριν φορτωθεί με τσάντες από γυαλικά, να ρίξει μια ματιά πρώτα στο μαγαζί των Σαμπατιάν.

Με το που πάτησε στο σκαλί της εισόδου, μια τεράστια σύνθεση σαν σε έκθεση τέχνης φάνταζε μπροστά της. Ακριβώς

απέναντί της, στη μέση του ισογείου, μια φαρδιά λωρίδα από πορτοκαλί ύφασμα κρεμόταν απ' το ταβάνι και ήταν σφιχτοδεμένη με μια άλλη, σε μπλε ηλεκτρικό χρώμα – μαζί έφτιαχναν έναν αιθέριο φιόγκο που έπλεε στον αέρα. Η Φρόσω στάθηκε μαγεμένη.

«Περάστε παρακαλώ, κυρία μου, έχουμε ανεξάντλητη ποικιλία υφασμάτων» της είπε ο υπάλληλος.

Παρόλο που φάνταζε απροσπέλαστη κι επιβλητική – η Φρόσω ήταν νταρντανογυναίκα, ψηλή, με κατσαρό μαλλί κορακίσιο, κοιλίτσα, που πέταγε περισσότερο απ' όσο θα ήθελε, και παχουλά μάγουλα στο χρώμα του άγουρου ροδάκινου – ο υπάλληλος δε δίστασε να της αγγίξει ελαφρά την πλάτη και να την οδηγήσει μέσα.

Η Φρόσω στάθηκε μπροστά στη σύνθεση για να θαυμάσει από κοντά το πορτοκαλί ύφασμα. Τώρα, έτσι όπως το κοιτούσε, τα γεωμετρικά σχήματα άρχισαν να χορεύουν. Μαύρες κοντιλίτσες, κρικόδεσμοι, κουκκίδες λαμπύριζαν και παιχνιδιζαν στο πορτοκαλί φόντο, που άρχιζε να μασκαρεύεται στις αποχρώσεις του κόκκινου... του κίτρινου... Μετά, φαντάστηκε αυτό το φωτοβόλο ονειρεμένο ύφασμα να κρέμεται στο σαλόνι της – δύο πλούσιες, μακριές κουρτίνες, πιασμένες κομφά με χρυσαφές δέστρες, πλεγμένες σε χοντρή κοτίδα και περασμένες σε επίχρυσες πιάστρες, στηριγμένες στους τοίχους. Σκέτη αρχοντιά, σκέφτηκε. Έτσι υπνωτισμένη κι άναυδη θα πρέπει να είχε μείνει για αρκετά λεπτά, γιατί ο υπάλληλος την ξαναπλησίασε.

«Είμαι στη διάθεσή σας, κυρία μου» της υπενθύμισε. Η φωνή του ήταν τόσο απαλή, που ηχούσε αφύσικα.

«Ευχαριστώ» ψέλλισε η Φρόσω χωρίς να τον κοιτάξει.

Ήθελε ν' αφουγκραστεί το ύφασμα, για να βεβαιωθεί ότι ήταν τόσο απαλό, όσο το είχε πλάσει στη φαντασία της. Το ξανακοίταξε. Πλησίασε ακόμα πιο κοντά. Πάνω που πήγαινε ν' απλώσει το χέρι της, ο υπερενθουσιώδης πωλητής τη διέκοψε ξανά.

«Είναι εισαγωγής, κυρία μου, πρόσφατη παραλαβή, η τελευταία λέξη της μόδας».

«Από πού;» ρώτησε η Φρόσω με περιέργεια.

«Από την Αγγλία, η Σάντερσον είναι γνωστή βρετανική εταιρεία».

«Και πόσο κοστίζει το μέτρο;»

«Μια στιγμή να δω την καρτελίτσα». Ο υπάλληλος έσκυψε να τη βρει, «Χίλιες οχτακόσιες δραχμές το μέτρο».

«Φωτιά και λάβρα! Γιατί είναι τόσο ακριβό;»

«Έχω την εντύπωση πως είναι από μετάξι, κυρία μου, ένα λεπτό να ρίξω μια ματιά στην κάρτα ευρετηρίου στο αρχείο μας» προθυμοποιήθηκε ο νεαρός με τα λαδωμένα μαλλιά. Η Φρόσω χάιδεψε πάλι το ύφασμα. Τα δάχτυλά της γλίστρησαν στην αφή.

«Κυρία μου» την ξάφνιασε η φωνή του ξανά, «είναι όντως από μετάξι. Κοιτάξτε» είπε, δείχνοντάς της τις λεπτομέρειες που ήταν γραμμένες με πράσινο στίλο στην κάρτα που κρατούσε.

Η Φρόσω έριξε μια φευγαλέα ματιά στην κάρτα και μετά έκανε μια γκριμάτσα πόνου, καθώς αντίκρισε τα καταφαγωμένα νύχια του υπαλλήλου, που μόνο αίμα δεν έβγαζαν.

«Η τελευταία λέξη της μόδας» συνέχισε ο υπάλληλος, που δεν είχε προσέξει την αντίδρασή της. «Βλέπετε εδώ; Χώρα προελεύσεως: Αγγλία». Της έδωσε την κάρτα για να δει και μόνη της.

Αφηρημένα πήρε την κάρτα στα χέρια της. «Εμένα πάντα μου άρεσαν τα φανταχτερά χρώματα. Γίνεται να μην το ερωτευτείς αυτό το πορτοκαλί;»

Η ερώτηση βέβαια ήταν ρητορική, αλλά ο υπάλληλος απάντησε, «Είναι ακαταμάχητο, κυρία μου, έχετε δίκιο».

«Σωστά. Όπως το λέτε, ακαταμάχητο» επανέλαβε κι η Φρόσω.

«Εσείς για ποιο δωμάτιο ενδιαφέρεστε;» ρώτησε ο γλοιώδης πωλητής.

«Ποιο δωμάτιο;» επανέλαβε η Φρόσω κι έσκυψε το κεφάλι, λες κι ήθελε να σκεφτεί. Στα χέρια της τώρα φαινόταν η πίσω πλευρά της κάρτας, κι ανάμεσα σε τόσες πληροφορίες, που ήταν γραμμένες, διάβασε, «Τιμή αγοράς: 900 δρχ.». Γούρλωσε τα μάτια της. Και μετά χαμογέλασε στον υπάλληλο, που στεκόταν δίπλα της. Του έριξε ένα ηλικιωμένο, μάλλον το πιο ξεκουτισμένο, χαμόγελο που είχε, και τον ξαναρώτησε, «Πόσο κοστίζει το μέτρο;».

«Χίλιες οκτακόσιες δραχμές» επανέλαβε ο υπάλληλος.

«Πόσο καιρό δουλεύεις στο μαγαζί;»

«Γιατί ρωτάτε;»

«Αυτές τις κάρτες αρχείου δεν τις δείχνουν στους πελάτες.»

«Το ξέρω» απάντησε κοφτά ο υπάλληλος.

Οι ματιές τους κλειδώθηκαν σε μια παράξενη σιωπή.

Νέες πελάτισσες μπήκαν στο μαγαζί και ο ενθουσιώδης νεαρός, αρπάζοντας την κάρτα από το χέρι της, έτρεξε να τις προϋπαντήσει. Η Φρόσω παρατήρησε πόσο διαχυτικά υποδέχτηκε τις κυρίες. Ξανάριξε μια ματιά στο ύφασμα και, μετά, αποφάσισε να φύγει. Θα ξαναπήγαινε με την κόρη της, τη Φιλίτσα, την Τρίτη το απόγευμα, όταν θα σχόλαγε απ' τη δουλειά. Εξάλλου, σήμερα, το κύριο μέλημα ήταν τα γυαλικά.

Το ίδιο βράδυ, όταν κάθισε με τον άντρα της, τον Στάθη, να τσιμπήσουν κάτι ελαφρύ, η Φρόσω άρχισε τα παράπονα, «Α, να χαθούν οι Βρομοαρμένηδες. Δεν έχουν τον Θεό τους!».

«Με ποιον τα 'χεις βάλει πάλι;» ρώτησε ο Στάθης, καρφώνοντας με το πιρούνι του ένα κομματάκι τυρί φέτα απ' τη χωριάτικη σαλάτα.

«Τους Σαμπατιάν. Είναι κλέφτες. Αγοράζουν ύφασμα κουρτίνας εννιακόσιες δραχμές το μέτρο και το πουλάνε στη διπλάσια τιμή, παρακαλώ. Για Αμερικανάκια μάς περνάνε;»

«Ας το πουλήσουν όσο θέλουν, εμάς τι μας νοιάζει;» είπε ο Στάθης, παίρνοντας την πετσέτα του για να σκουπίσει το λάδι απ' το σαγόνι του. «Αυτό είναι το εμπόριο. Αλλά εσύ τι

δουλειά είχες να πας εκεί, αφού το ξέρεις, το πληρώνεις χρυσάφι ό,τι ψωνίζεις απ' αυτούς. Τι, δηλαδή; Αποκτήσαμε κι εμείς, έτσι ξαφνικά, ακριβά γούστα;»

«Όχι, Στάθη μου, για να πάρω μια ιδέα πήγα» δικαιολογήθηκε η Φρόσω.

«Και δε μου λες, πώς το ξέρεις ότι το ύφασμα είχε κοστολόγιο εννιακόσιες δραχμές; Σου δείξανε τιμολόγιο αγοράς;» ρώτησε ο Στάθης περιπαιχτικά.

«Αμ το ξέρω, γιατί το είδα με τα ίδια μου τα μάτια» τον διαβεβαίωσε, εξηγώντας τι είχε συμβεί με τον δουλοπρεπή υπάλληλο, και συμπλήρωσε, «Τώρα επίτηδες το 'κανε και μου έδειξε την κάρτα; Από αφέλεια το 'κανε; Μη με ρωτήσεις».

«Και εσύ θα πας να το αγοράσεις;»

«Το ύφασμα;»

«Ε, γι' αυτό δε μιλάμε; Θα πας να το πάρεις τώρα που ξέρεις ότι είναι στη διπλάσια τιμή;»

«Έλα ντε; Το ερωτεύτηκα όμως».

Ο Στάθης σταμάτησε να μασουλάει και σήκωσε τα φρύδια του, «Γιατί το ερωτεύτηκες;».

«Είναι ένα όνειρο».

«Τι λες;»

«Πρώτα-πρώτα, είναι στο πορτοκαλί – και ξέρεις πως τρελαίνομαι γι' αυτό το χρώμα. Δεύτερον, είναι από μετάξι. Και τρίτον... τέτοια σχέδια δεν τα χωράει ο νους... τέτοια γεωμετρικά σχήματα, ανακατεμένα έτσι... δεν έχω ξαναδεί σε ύφασμα».

Ο Στάθης σταμάτησε να τρώει. Άφησε το πιρούνι του στο τραπέζι και την κοίταξε έντονα. «Για λέγε, τι σχέδια είχε πάνω;»

«Να δεις, μωρέ, πώς τα είπε η Ελένη».

«Μαζί πήγατε;»

«Όχι, αλλά η Ελένη ήταν εκείνη που μου μίλησε γι' αυτά τα υφάσματα. Θυμάσαι...»

«Δε με νοιάζει» τη διέκοψε ο Στάθης, «εγώ θέλω να μου περιγράψεις τα σχήματα».

«Αυτά δεν ήταν σχήματα, ήταν αφηρημένη ζωγραφική:

τετράγωνο, τρίγωνο, κύκλοι, παραλληλόγραμμο, που μπλέκονταν αναμεταξύ τους και έφτιαχναν παράξενους συνδυασμούς. Τι να σου λέω; Α, ναι, “κυνηγημένα και φευγάτα”, έτσι τα είπε η Ελένη. Το μάτι σου ζαλίζεται όταν τα κοιτάς, δεν υπάρχει συμμετρία, είναι όλα μπερδεμένα. Αλλά εγώ ξετρελάθηκα» χαμογέλασε η Φρόσω.

Τον Στάθη τον έζωσαν τα φίδια. Του κόπηκε η όρεξη ξαφνικά.

«Αλλά αυτό που κάνουν οι Αρμένηδες θεωρείται κλεψιά» πέταξε η Φρόσω και σηκώθηκε να ξαναγεμίσει την κανάτα με νερό.

«Το φίδι ανάμεσά μας»

Την επομένη, πρωί-πρωί, Παρασκευή 13 Μαΐου, ο Στάθης πήγε κατευθείαν στους Σαμπατιάν. Ήθελε να δει αν τα υφάσματα που είχε σταμπάρει η γυναίκα του ήταν αυτά που τους είχε πουλήσει ο Ροϊλός. Με το που μπήκε, όποια αμφιβολία κι αν είχε, εξαφανίστηκε αμέσως. Ο τεράστιος φιόγκος στη μέση του μαγαζιού ήταν φτιαγμένος με τα υφάσματα του Ροϊλού. Πλησίασε τον Αρτέμη στο ταμείο κι αφού αντάλλαξαν τις στοιχειώδεις αβρότητες, έτσι, εν παρόδω, τον ρώτησε για τα υφάσματα. Ναι, η σύνθεση αυτή ήταν φτιαγμένη από τα υφάσματα που τους είχε πουλήσει ο Μάρκος. Ναι, η τιμή αγοράς ήταν εννιακόσιες δραχμές το μέτρο. Και ναι, ο Μάρκος πρότεινε οκτακόσιες δραχμές το μέτρο να γραφτεί στο τιμολόγιο. Είχαν υποθέσει, για καθαρά λόγους εφορίας, όπως έκαναν όλοι. Ο Στάθης τον ευχαρίστησε κι έφυγε.

«Δε θα πιστέψεις τι έκανε το τσογλάνι» φώναξε ο Στάθης στο τηλέφωνο όταν επέστρεψε στο μαγαζί.

«Ποιος;» ρώτησε ο Αργύρης, που δεν είχε ιδέα για ποιο πράγμα μιλούσε ο αδελφός του.

«Το φίδι που έχουμε ανάμεσά μας».

Ο Αργύρης για μια στιγμή σιώπησε και μετά ρώτησε, «Τι έγινε πάλι;».

«Έβαλε εκατό χιλιάδες δραχμές στο τσεπάκι του. Πίσω απ' την πλάτη μας κράτησε εκατό χιλιάδες δραχμές για πάρτη του, λεφτά που θα έπρεπε να είχαν μπει στον λογαριασμό της εταιρείας».

«Πώς;»

«Από τα υφάσματα του Ροϊλού που πούλησε στους Σαμπατιάν. Εμάς μας είπε πως τα πούλησε με οκτακόσιες δραχμές, ενώ ο Αρτέμης με διαβεβαίωσε πως τα αγόρασαν με εννιακόσιες δραχμές το μέτρο. Εκατό χιλιάδες δραχμές, χώρια τις εβδομήντα επτά που ήταν το μερίδιό του, δε μιλάμε για πενταροδεκάρες», ο Στάθης ωρυόταν και δεν τον ένοιαζε αν τον άκουγαν πελάτες ή υπάλληλοι.

«Είσαι σίγουρος;»

«Καλά, αυτός ο άνθρωπος δε θα χορτάσει ποτέ;» αναφώνησε τόσο εξοργισμένος, που δεν είχε καν ακούσει την ερώτησή του αδελφού του. «Όλα δικά του τα θέλει ο άφρονας; Όλα; Είναι σωστό να ρίχνεις τ' αδέρφια σου στη μοιρασιά;»

«Γερή μπάζα» είπε ο Αργύρης.

«Τελείωσε, πρέπει να τον διώξουμε, δεν πάει άλλο» ανακοίνωσε ο Στάθης κατεβάζοντας το ακουστικό.

Εκείνο το βράδυ, αφού κλείδωσαν τα μαγαζιά τους, ο Στάθης κι ο Αργύρης πήγαν κατευθείαν στην Καρόρη, στην αποθήκη. Οι Σκούρα είχαν εφεύρει ένα σύστημα, ώστε η αποθήκη τους να μη μένει ποτέ χωρίς την επίβλεψη ενός απ' τους τρεις τους. Άφηναν τα καταστήματά τους στα χέρια των υπαλλήλων τους, και για δύο μέρες ο καθένας δούλευε στην αποθήκη. Σήμερα ο επιβλέπων ήταν ο Μάρκος. Μια τέτοια επίσκεψη, νυχτιάτικα, δεν την περίμενε. Ξαφνιάστηκε που τους είδε να μπαίνουν έτσι φουριόζοι. Το ξάφνιασμα έγινε σοκ όταν ο Στάθης όρμησε καταπάνω του και τον άρπαξε απ' το πέτο. Τον ταρακουνούσε και φώναζε, «Ρε γομάρι, πότε θα βάλεις μυαλό εσύ; Πότε;».

Ο Μάρκος δεν είχε προλάβει καν να αντιδράσει. Ο Στάθης του έσφιξε σαν μέγγενη το λαρύγγι με τα ιδρωμένα του δάχτυλα. «Πότε; Μου λες;» ξεφώνιζε κι έφτυνε απ' την οργή του.

Έρμαιο στα χέρια του, ο Μάρκος πάλευε να πάρει ανάσα. Του ήρθε λιποθυμία. Τα πόδια του λύγισαν. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή μπήκε ανάμεσά τους ο Αργύρης για να τους χωρίσει. Με μια βίαιη κίνηση έσπρωξε τον Στάθη από τη μία πλευρά και, βάζοντας το σώμα του μπροστά, κάλυψε τον Μάρκο.

«Κοίτα μούτρα» βουρλίστηκε ο Στάθης, «που κρατάνε εκατό χιλιάδες δραχμές για πάρτη τους, έτσι, γιατί νομίζουν ότι είναι ωραίοι».

Ο Μάρκος, που έβηχε ανεξέλεγκτα και με σπασμούς, προσπαθώντας να πάρει αυτές τις πολυπόθητες βαθιές εισπνοές, αναρωτήθηκε από πού είχε μάθει ο Στάθης για τη συμφωνία με τους Σαμπατιάν.

«Για ποιον δουλεύουμε, γαμώ το καντήλι σου; Για σένα; Γι' αυτόνε;», ο Στάθης απαυδισμένος γύρισε και κοίταξε τον Αργύρη, του οποίου το πρόσωπο παρέμενε απαθές. Ο Αργύρης δεν απάντησε.

«Τσογλάνι, σου τα 'χω μαζεμένα όλα αυτά τα χρόνια. Είναι η τελευταία φορά που μας κοροϊδεύεις» ούρλιαξε ο Στάθης, αρπάζοντας ένα σκαμνί, έτοιμος να του το φέρει κολάρο. Το σκαμνί, όμως, βρήκε αντίσταση στο χέρι του Αργύρη, που το έστρεψε σε άλλη κατεύθυνση, με αποτέλεσμα να σκάσει στο δάπεδο με πάταγο.

«Εσύ με ποιανού το μέρος είσαι;» γκάριξε ο Στάθης. «Πρέπει να διαλέξεις. Πρέπει να ξέρω με τι έχω να κάνω».

«Όχι, δεν είμαι με το μέρος του» είπε ο Αργύρης. «Συμφωνώ μαζί σου πως αυτή τη φορά ξεπέρασε κάθε όριο και πρέπει να τιμωρηθεί, αλλά όχι έτσι».

«Και πώς;»

«Είμαστε αδέρφια» είπε ο Αργύρης, και δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει τη φράση του, γιατί ο Στάθης επιτέθηκε ξανά

στον Μάρκο. Σαν μαινόμενος ταύρος, του έριχνε τώρα απανωτές μπουνιές στο πρόσωπο. Ο Μάρκος έβαλε και τους δυο του αγκώνες για ασπίδα, αλλά ήδη από τη μύτη και τα χείλη του έτρεχε αίμα.

«Σταμάτα!» φώναξε ο Αργύρης, καθώς είδε το κεφάλι του Μάρκου να τραντάζεται πότε από δω και πότε από κει. Ο Στάθης, όμως, δεν καταλάβαινε τίποτα και συνέχιζε να τον γρονθοκοπά. Τότε, ο Αργύρης γράπωσε τον Στάθη απ' τα μαλλιά και τον τράβηξε λίγο πιο πέρα. Ο Στάθης σφάδαξε απ' τον πόνο. Ο Αργύρης, ένα στειλιάρι δύο μέτρα, με δουλεμένους μυς, συνέχισε να τον τραβάει απ' τα μαλλιά και τον ανάγκασε να καθίσει στο δάπεδο, πίσω απ' το ταμείο αυτή τη φορά. «Μην κουνηθείς» τον διέταξε.

«Αυτόν θα 'πρεπε να τραβάς απ' τα μαλλιά κι όχι εμένα» του φώναξε ο Στάθης, που προσπάθησε να ξανασταθεί στα πόδια του.

Ο Μάρκος βογκούσε σαν δαρμένο σκυλί, «Στη ζωή μου σας ορκίζομαι, δε θα ξαναγίνει κάτι τέτοιο. Θύλωσα». Ίσα-ίσα που μπόρεσε και άρθρωσε δυο κουβέντες με αυτή την υπόκωφη, σαν δύτη φωνή, που έβγαινε από το αχανές.

Ο Αργύρης πήρε τον αιμόφυρτο Μάρκο και τον έβαλε να καθίσει σ' ένα σκαμνί. Μετά γονάτισε μπροστά του και του σήκωσε το κεφάλι προς τα πάνω με τις δυο του παλάμες. Ο Μάρκος του έριξε μια στραπατσαρισμένη ματιά.

«Πώς καταντήσαμε έτσι;», ο Αργύρης κούνησε το κεφάλι του. «Από μικρά παιδιά, από τότε που χάσαμε τη μάνα μας, μάθαμε να ζούμε ενωμένοι, γιατί ξέραμε πως μόνο έτσι, ενωμένοι, θα βγάζαμε τη ζωή. Και τώρα; Χτυπιόμαστε σαν κτήνη».

Δε μίλησε κανείς. Μόνο οι αναπνοές τους ακούγονταν.

Μετά από λίγο, ο Αργύρης ανακοίνωσε τελεσίδικα, «Το συμβάν θεωρείται λήξαν. Εγώ κι ο Στάθης θα φύγουμε. Μάρκο, εσύ πλύσου. Φτιάξου. Το κουτί με τις πρώτες βοήθειες ξέρεις πού είναι. Κοίταξε να σενιαριστείς. Κλείδωσε και

πήγαινε στο σπίτι σου. Θα τα πούμε στο δικηγορικό γραφείο του Στυγόπουλου τη Δευτέρα».

Λουκιανός Στυγόπουλος

Ο Λουκιανός Στυγόπουλος ήταν ένα νευρωτικό, σκελετωμένο και αεικίνητο ανθρωπάκι κάποιας ηλικίας, δικηγόρος παλιάς στόφας, που σαγήνευε τους πάντες με τους κόσμιους τρόπους του και τη μειλίχια, καλλιεργημένη φωνή του. Οι Σκούρα τον ήξεραν από τότε που είχαν έρθει στην Αθήνα. Ο Στυγόπουλος είχε αναλάβει τη νομική σύσταση της εταιρείας τους κι από τότε τον είχαν κρατήσει ως σύμβουλο σε νομικά ζητήματα που προέκυπταν κατά καιρούς. Σ' αυτόν προσέτρεχαν όταν είχαν διαφωνίες. Ο δικηγόρος φαίνεται να είχε μια καταπραϋντική επιρροή πάνω τους και οι παρεμβάσεις του ήταν ο καταλύτης για τη μακροζωία της εταιρείας τους. Πόσες φορές δεν είχαν καταφτάσει στο γραφείο του καβγαδίζοντας και, μετά από λίγο, έφευγαν συμφιλιωμένοι, κάνοντας καινούρια σχέδια για την επιχείρηση.

Σήμερα, όμως, δεν ήταν και τόσο σίγουρος. Ο Στάθης με τον Αργύρη κάθονταν σε αναμμένα κάρβουνα καθώς περίμεναν τον Μάρκο στην αίθουσα αναμονής του δικηγορικού γραφείου. Μια ταγκή μυρωδιά από αποτσιγάρα και καραμέλες μέντας αναδινόταν απ' τα κρυστάλλινα σταχτοδοχεία. Η ατμόσφαιρα ήταν αποπνικτική.

«Καλά, ήταν ανάγκη να πιαστείτε στα χέρια, σοβαροί άνθρωποι;» ρώτησε ο Στυγόπουλος, που δεν πίστευε στ' αυτιά του.

«Ως εδώ και μη παρέχει. Δεν πάει άλλο» είπε ο Αργύρης.

«Τι εννοείς μ' αυτό;» ρώτησε κοφτά ο δικηγόρος.

«Βρε, δεν καταλαβαίνεις;» παρενέβη ο Στάθης. «Κατά τύχη τον πιάσαμε. Αν δεν πήγαινε η γυναίκα μου για κουρτίνες στους Σαμπατιάν, δε θα είχαμε ιδέα. Μόνο ο Κύριος

γνωρίζει πόσες φορές μάς έχει κλέψει. Αυτό εννοεί ο Αργύρης. Τις κλεψιές του. Αλλά μια του κλέφτη, δυο του κλέφτη...»

Παχουλές χάντρες από ιδρώτα είχαν κατακαθίσει στο αχανές κούτελο του Στάθη και, κάθε φορά που πήγαινε να κάνει κάποια κίνηση, έσπαγαν και το υγρό έρεε τότε στα μάτια του και τότε στα μάγουλά του, καταλήγοντας στο κολάρο του. Έβγαλε ένα μαντίλι απ' την τσέπη του και σφούγγισε το μέτωπό του. Ευτυχώς, η μπαλκονόπορτα του γραφείου που έβλεπε προς τον δρόμο ήταν ανοιχτή κι έμπαινε λίγος αέρας. Αλλά δεν έφτανε. Ο Στάθης έβγαλε το σακάκι του κι έγειρε στην πλάτη του μαύρου δερμάτινου καναπέ. Το αριστερό μάτι του, το γυάλινο, το ένιωθε να κουνιέται. Αλλά ήταν ιδέα του. Έφταιγε η ζέστη.

«Εκείνο που δεν καταλαβαίνω είναι γιατί πιαστήκατε στα χέρια» επανέλαβε ο δικηγόρος.

«Δεν το καταλαβαίνεις, ε;», η φωνή του Στάθη έσταζε ειρωνεία. «Εκατό χιλιάδες δραχμές παραπάνω για την υψηλότητά του κι εσύ δεν το καταλαβαίνεις. Δηλαδή, για να ξέρω, με ποιανού το μέρος είσαι;»

«Αποδείξεις; Στοιχεία;» τον κάρφωσε ο δικηγόρος με τα γαλανά, παγωμένα κι απύθμενα μάτια του.

«Αφού το παραδέχτηκε κι ο ίδιος, χριστιανέ μου. Να και το τιμολόγιο». Ο Στάθης τού έδειξε το χαρτί.

«Και τώρα, τι θέλετε να γίνει;» Ο Στυγόπουλος δεν έριξε ούτε μια ματιά στο τιμολόγιο.

«Θέλουμε να διαλυθεί η επιχείρηση» ανακοίνωσε ο Στάθης βαρύγδουπα.

Ο Στυγόπουλος, όμως, δεν άκουγε πια, γιατί την προσοχή του την είχε αποσπάσει ο Αργύρης, που με το που άκουσε τα λόγια του αδελφού του τινάχτηκε, λες και τον χτύπησε ρεύμα. Πήγε κάτι να πει, αλλά πριν ανοίξει το στόμα του, ο Στάθης συνέχισε καυστικά και τελεσίδικα, «Η επιχείρηση θα διαλυθεί. Θα πάρει ο καθένας το μερίδιο που του αξίζει, και δρόμο.

Έληξε το θέμα. Δόξα σοι ο Θεός, λεφτά βγάλαμε για να ζήσουμε, τα παιδιά μας μεγάλωσαν και δε χρειάζεται να δουλεύουμε σαν είλωτες».

«Εσύ, ναι, μπορεί να το θέλεις αυτό. Είσαι ο μεγαλύτερος. Έχεις κουραστεί. Οι άλλοι όμως;» ρώτησε ο Στυγόπουλος.

«Και τι με νοιάζει εμένα η γνώμη του Μάρκου. Ας πρόσεχε» είπε ο Στάθης απαξιωτικά.

«Εσύ Αργύρη, τι λες; Δε σε νοιάζει αν κλείσει η επιχείρηση;» ξαναρώτησε ο δικηγόρος.

«Πρέπει να τιμωρηθεί. Δεν επιτρέπεται να μένει ατιμώρητος κάθε φορά που παρεκτρέπεται». Ως συνήθως τα «ρο» του Αργύρη έβγαιναν πάντα παλλόμενα σαν «γάμα», αλλά τώρα που είχε αγχωθεί ηχούσαν ακόμα πιο μπερδεμένα.

«Υπάρχει διαφορά ανάμεσα σ' αυτό που λες εσύ και σ' αυτό που προτείνει ο Στάθης» επέμεινε ο δικηγόρος. «Εσείς να κλείσει η επιχείρηση;»

«Πρέπει να τιμωρηθεί» επανέλαβε ξανά ο Αργύρης, λες κι ήταν ηθοποιός που έπρεπε να επαναλάβει τα λόγια του, γιατί είχε τονίσει λάθος.

«Αυτά τα ξέρει ο Μάρκος;» σήκωσε τα φρύδια του ο Στυγόπουλος.

Τ' αδέρφια δεν απάντησαν.

Τους κοίταξε έναν έναν στα μάτια και επανέλαβε την ερώτηση, «Τα ξέρει; Για τη λύση της εταιρείας και τα τοιαύτα;».

«Όχι, βέβαια» φώναξε ο Στάθης. «Του είπαμε να έρθει εδώ για να συζητήσουμε σχετικά με την υπόθεση. Αυτός θα νομίζει, τώρα, πως θα μοιράσουμε δίκαια και μπροστά σου τα λεφτά που έκλεψε».

«Γνωρίζετε πως μπορεί να σας κάνει μήνυση για πρόκληση σωματικών βλαβών, όπως κατάγματα, μώλωπες, εκχυμώσεις;» Τους κοίταξε και τους δύο με νόημα ο Στυγόπουλος.

«Αν κάνει κάτι τέτοιο, τότε θα τον πάμε στην αστυνομία. Θα ξέρουν εκείνοι πώς να το χειριστούν το θέμα. Και τότε θα κάνει τη μήνυση εναντίον μας, όταν θα είναι κλεισμένος στη

φυλακή ή όταν θα βγει, μετά από καμιά δεκαετία;» ειρωνεύτηκε ο Στάθης.

Μπεζ πουκάμισο, χωρίς γραβάτα

Το γραφείο του Στυγόπουλου, όπως κι άλλα δικηγορικά γραφεία, βρισκόταν σ' ένα ψηλό καλοσυντηρημένο κτίριο στη Σόλωνος. Ο Μάρκος πήρε το ασανσέρ και σε λίγο βρέθηκε στον τέταρτο όροφο. Καθώς έστριψε αριστερά στον διάδρομο με το βυσσινί μωσαϊκό, το βλέμμα του έπεσε μέσα από ένα ανοιχτό παράθυρο στο αίθριο του κτιρίου. Τι αντίθεση που έκανε το τοπίο αυτό με την πολυτέλεια της μπροστινής όψης του οικοδομήματος, με τα αστραφτερά μαρμάρινα σκαλιά, τα γυαλιστερά τζάμια, τις χάλκινες πινακίδες με τα ονόματα των ενοίκων και τα εντυπωσιακά φώτα. Οι τοίχοι του αίθριου ήταν μουντοί, ξεφλουδισμένοι και πασπαλισμένοι με κουτσουλίες από περιστέρια. Κοίταξε τα χαλάσματα: σπασμένα κεραμίδια, απολιθωμένα οικοδομικά υλικά και σκουριασμένοι σωλήνες συντρόφευαν μια συκιά που είχε την τύχη να πιάσει ρίζες εκεί, μες στα ερείπια. Προχώρησε προς το γραφείο του δικηγόρου και χτύπησε την πόρτα.

Όταν ο Στυγόπουλος άνοιξε και αντίκρισε το πρησμένο, μελανιασμένο πρόσωπο του Μάρκου, με δυσκολία κατάφερε να κρύψει το σοκ του κάτω από ένα επιφανειακό μειδίαμα. Αλήθεια, γιατί αυτοί οι τόσο διαφορετικοί άνθρωποι ήταν τόσο κολλημένοι ο ένας στον άλλον, αναρωτήθηκε. Γιατί ήταν συνεταιίροι; Το ότι ήταν αδέρφια δε σήμαινε τίποτα. Μήπως η εντυπωσιακή επιτυχία της επιχείρησής τους ανάγκαζε να ζουν σε μια συνεχόμενη αλληλεξάρτηση; Με το να ρίχνουν τα λεφτά τους ξανά και ξανά στην επιχείρησή τους, αναλάμβαναν μια διαρκή δέσμευση προς τον εαυτό τους και προς τους άλλους δύο, με αποτέλεσμα να δένονται μεταξύ τους όλο και πιο σφιχτά. Είχε δει κι άλλους πελάτες του να κλείνονται έτσι

αποπνικτικά σε συνεργασίες, αλλά ο Στάθης –και σε μικρότερο βαθμό ο Αργύρης– ήταν ιδιαίτερα καχύποπτοι για το τι ελλόχευε πέρα από τα στενά όρια της συνεργασίας τους. Ο εχθρός γι’ αυτούς καραδοκούσε απέξω, με αποτέλεσμα να συγχωρούν και να ανέχονται ο ένας τον άλλον. Μπορεί να φώναζαν και να έκαναν νταηλίκια, αλλά πάλι στην ίδια ρουτίνα έπεφταν: της επαγγελματικής συνύπαρξης. Για το καλό της επιχείρησης ο ένας «δικαιολογούσε» ή ακόμα και «κάλυπτε» τον άλλο. Πολλοί θα ασφυκτιούσαν μέσα σ’ ένα τέτοιο αποπνικτικό τρίο. Όχι όμως οι Σκούρα, που συνέχιζαν να διοικούν μια άκρως κερδοφόρα επιχείρηση. Τουλάχιστον, μέχρι σήμερα.

Μόλις μπήκε ο Μάρκος, πέταξε ένα «χαίρετε» στον αέρα και κάθισε σταυροπόδι απέναντι απ’ τ’ αδέρφια του στον άλλο καναπέ. Ο Στυγόπουλος κάθισε δίπλα του. Παρατήρησε πως ο Μάρκος σήμερα φορούσε μπεζ πουκάμισο χωρίς γραβάτα και γιλέκο. Δεν τον είχε ξαναδεί τόσο πρόχειρα ντυμένο. Το άσπρο φρεσκοσιδερωμένο πουκάμισο, κάτω από ένα ακριβό κουστούμι με γιλέκο, ήταν η πανοπλία του Μάρκου, και δεν υπήρχε ημέρα που να μη φορούσε γραβάτα, όση ζέστη κι αν έκανε. Πού να το φανταστεί ο δικηγόρος πως η Ευτυχία, η γυναίκα του Μάρκου, αφηρημένη, είχε τραβήξει αυτό το μπεζ πουκάμισο από την ντουλάπα και το είχε ακουμπήσει πάνω στο κρεβάτι το πρωί; Και πως ο Μάρκος το φόρεσε χωρίς να θυμηθεί πως ήταν δώρο αυτής της μαγίστρας, της κυρίας Στυλιανής, της ενεσούς, που είχε έρθει να τον επισκεφτεί στη γιορτή του πέρυσι, παρόλο που της είχαν πει πως λόγω πένθους –είχε πεθάνει ο αγαπημένος θεός της Ευτυχίας– δε θα έκαναν γιορτή. Αυτή η κουκουβάγια, όμως, είχε κουβαληθεί στο σπίτι τους μ’ αυτό το γρουσουζικό πουκάμισο στα χέρια.

Ο Στυγόπουλος καθάρισε τη φωνή του και πήρε τον λόγο, μιλώντας μ’ έναν ασυνήθιστα δισταχτικό τόνο. «Μάρκο, μετά τα τελευταία συμβάντα... εννοώ... την υπεξαίρεση χρημάτων... σχετικά με τα υφάσματα της Σάντερσον... τ’ αδέρφια σου...»

«Τι υπεξαίρεση και βλακείες, κλο-πή, καθαρή κλο-πή ήταν αυτή» εξερράγη ο Στάθης.

«Σε παρακαλώ, Στάθη» είπε ο Στυγόπουλος. «Μετά την υπεξαίρεση των χρημάτων, τ' αδέρφια σου με ενημερώνουν πως έπαψαν να σε θεωρούν συνεταίρο και θέλουν να λυθεί η εταιρεία».

Έκανε μια στιγμιαία παύση, κανέννας από τ' αδέρφια δε μίλησε, γι' αυτό και συνέχισε, «Με πληροφόρησαν πως δε θα καλέσουν την αστυνομία, ούτε θα προχωρήσουν σε μηνύσεις εναντίον σου, αλλά ζητούν τη συνεργασία σου στην ακύρωση του εταιρικού της επιχείρησής σας, με άλλα λόγια τη λύση της εταιρείας».

Ο Στυγόπουλος επίτηδες επαναλάμβανε αργά και καθαρά τις τελευταίες κουβέντες του. Η φωνή του ηχούσε στοργική, λες κι ήθελε να παρηγορήσει ένα μικρό παιδί που θα του έπαιρναν, ξαφνικά, το αγαπημένο του παιχνίδι.

«Αποκλείεται» είπε ο Μάρκος, «δε συμφωνώ. Ούτε τώρα ούτε ποτέ. Εγώ αυτή την επιχείρηση την έστησα με αίμα και ιδρώτα. Ρισκάρισα τα πάντα για να πετύχει».

«Τι λες, ρε τσογλάνι;» ούρλιαξε ο Στάθης. «Νομίζεις πως είναι δική σου η επιχείρηση; Νομίζεις πως εσύ μπορείς ν' αποφασίζεις; Γι' αυτό έκανες ό,τι ήθελες τόσα χρόνια; Επειδή νόμιζες πως ήταν δικιά σου; Ποιος σ' έφερε στην Αθήνα, ρε τσοπάνε; Εγώ! Με τα τσαρούχια θα 'σουνα, ρε κωθώνι. Ποιανού όνομα έχουν τα μαγαζιά μας στην ταμπέλα; Το δικό μου. Αν κάποιος αποφασίζει τι θα γίνει, αυτός είμαι εγώ. Κοίτα, ρε, μούτρα, που μας τονίζουν το “αποκλείεται”». Ο Στάθης είχε πεταχτεί απ' τη θέση του σαν ελατήριο και πήγε να τον κατασπαράξει.

«Για ψυχραιμία, ρε Στάθη, εδώ ήρθατε για να βρείτε λύση, πολιτισμένα» ικέτευσε ο Στυγόπουλος, δείχνοντάς του τον καναπέ. Και περιέργως, ο Στάθης υπάκουσε. Μετά, ο δικηγόρος απευθύνθηκε στον Αργύρη, «Εσύ θέλεις να τα διαλύσετε;».

«Έκλεψε και πρέπει να τιμωρηθεί» επανέλαβε ο Αργύρης, που έγλειφε με τη γλώσσα του την άκρη απ' το μουστάκι του.

«Πώς;» ρώτησε ο Στυγόπουλος.

«Δεν ξέρω πώς, ό,τι λέει ο νόμος» πέταξε ο Αργύρης. «Ίσως θα πρέπει να ξανακάνουμε ένα εταιρικό, με πιο αυστηρούς όρους».

«Ο νόμος μπορεί να λέει πολλά. Εσείς τι θέλετε;» αντέτεινε ο Στυγόπουλος.

«Τι εταιρικά και βλακείες μού τσαμπουνάς;» στρίγκλισε ο Στάθης.

«Ό,τι πει ο νόμος» επανέλαβε ο Αργύρης.

«Ποιος νόμος; Αν το πάμε με τον νόμο» ωρυόταν ο Στάθης, «θα τον πάμε στην αστυνομία και θα τον κλείσουν φυλακή. Για χρόνια. Αυτό θέλουμε; Θεσ να βγούμε εμείς βούκινο και να λέει ο κόσμος πίσω απ' την πλάτη μας "να, αυτοί έστειλαν τον αδερφό τους στη φυλακή"; Όοοοχι! Θα διαλυθεί η εταιρεία και θα του δώσουμε ένα δεκαπέντε τοις εκατό από την επιχείρηση και τελείωσε η υπόθεση. Θα πούμε πως ήταν συλλογική απόφαση να κλείσει η εταιρεία. Τελεία και παύλα».

«Τι; Σοβαρά μιλάς; Ένα δεκαπέντε τοις εκατό από την επιχείρηση; Νομίζεις πως θα δεχτώ ποτέ κάτι τέτοιο;», ο Μάρκος αδυνατούσε να χωνέψει αυτό που είχε ξεστομίσει ο αδελφός του.

«Και πολλά σου δίνουμε» είπε ο Στάθης. «Τι έχουμε υπογράψει στο συμφωνητικό; Όποιος παρεκτραπεί, "απομακρύνεται από την εταιρεία χωρίς κανένα δικαίωμα επί της περιουσίας της εταιρείας και χωρίς αποζημίωση". Συμφώνησες και υπέγραψες κιόλας» τόνισε.

«Εγώ δεν είμαι κλέφτης. Εσείς είστε οι κλέφτες μ' αυτά που προτείνετε. Πού ακούστηκε δεκαπέντε τοις εκατό;» έμπηξε τις φωνές ο Μάρκος.

«Κοίτα, ρε, πάει να βγει κι αποπάνω. Έχει μούτρα και μιλάει κιόλας. Τι νόμιζε; Ότι θα τον αφήναμε να συνεχίσει το πλιάτσικο;» χτυπιόταν ο Στάθης.

«Αν θα πάτε διά νόμου, εγώ θα πρότεινα οι εταίροι, δηλαδή εσείς, να πάρουν ο καθένας το ένα τρίτο των περιου-

σιακών στοιχείων της εταιρείας, το ένα τρίτο των μετρητών σε τραπεζικούς λογαριασμούς και να επωμισθούν το ένα τρίτο των οφειλών και υποχρεώσεων της εταιρείας. Όποιος θέλει να συνεχίσει να εμπορεύεται, θα το κάνει χρησιμοποιώντας το δικό του όνομα. Χωρίς μηνύσεις για κατάχρηση και φυλακίσεις. Για να κάνετε κι εσείς τη ζωή σας πιο εύκολη» είπε ο Στυγόπουλος, προσπαθώντας να τους βγάλει από το αδιέξοδο.

Ο Αργύρης δε μίλησε, μόνο κούνησε μοιρολατρικά το κεφάλι. Ο Στάθης, όμως, δεν ησύχαζε, γυρίζοντας προς τον Μάρκο άρχισε να ξεφωνίζει, «Ρε γουρούνι, δε θα χορτάσεις ποτέ; Σπίτι στο Γαλάτσι. Χτήματα στην Παιανία. Χτήμα στο Χαλάνδρι. Δύο διαμερίσματα στο Κολωνάκι. Σου άφησε κι ο γέρος το σπίτι στο χωριό. Και χτίζεις και καινούρια σπιταρόνα στο Μαρούσι!».

Ο Στάθης απαρίθμησε με τα δάχτυλα των χεριών του τα οικοδομήματα που ανήκαν στον Μάρκο. «Πού τα βρήκες τόσα λεφτά, ρε; Γιατί δεν έχουμε κι εμείς τόσα ακίνητα; Γιατί μας φτάνει εμάς ένα απλό διαμέρισμα στην Πλατεία Αμερικής; Πόσα εκατομμύρια σου έχει κοστίσει μέχρι τώρα ο κολοσσός στο Μαρούσι, μου λες; Εδώ, η τιμή στα οικοδομικά υλικά έχει φτάσει στα ύψη, το κόστος κατά κυβικό της οικοδομής έχει ανέβει στις δύο χιλιάδες δραχμές, κι αυτός χτίζει. Άκουσον, άκουσον! Άσε δε τα ημερομίσθια των εργατών, τα ΙΚΑ τους... τις άδειες... Κι αυτός χτίζει. Πού τα βρήκε και χτίζει; Θέλω να μάθω».

«Αμ το περίμενα, θες να μάθεις πόσο μου έχει κοστίσει μέχρι τώρα ο “κολοσσός”, όπως λες. Ε, θα σου πω» είπε ο Μάρκος, τραβώντας ένα μπλοκάκι από την κωλότσεπη. «Πρώτον και κύριον, για να το ξεκαθαρίσουμε δηλαδή, δεν το αγόρασα εγώ το οικόπεδο στο Μαρούσι, το κληρονόμησε η γυναίκα μου από τη θεία της τη Θεοπίστη, την αδελφή της μάνας της. Αν δεν την ήξερες αυτή τη μικρή λεπτομέρεια, δε φταίω εγώ. Τώρα, θες να σου κοστολογήσω πόσα πλήρωσα για την οικοδομή; Άκου, λοιπόν». Ο Μάρκος άρχισε να διαβάξει απ’

το μπλοκάκι με μια φωνή ψύχραιμη, σχεδόν παγερή, χωρίς συναίσθημα. «Άδεια οικοδομής, τόσες δραχμές· άμμος, τόσες δραχμές· σκυρόδεμα, τόσες δραχμές· τσιμέντο, τόσες δραχμές· ασβέστης σε μικρά σακουλάκια των δέκα κιλών, τόσες δραχμές...». Συνέχισε να διαβάζει ανελέητα κι ασταμάτητα τη μακροσκελή λίστα –ενώ οι άλλοι, απελπισμένοι, ήθελαν να τον σταματήσουν, αλλά δεν ήξεραν πώς–, «... ασβέστης χύμα, τόσες δραχμές· ξυλεία οικοδομική, τόσες δραχμές· οικοδομικός χάλυβας, τόσες δραχμές...». Η φωνή του σιγά σιγά έκλεινε, έγινε πιο τραχιά. Ο δικηγόρος, που στεκόταν όρθιος, του πρόσφερε ένα ποτήρι νερό, αλλά ο Μάρκος το απώθησε και συνέχισε το διάβασμα. Ο Στυγόπουλος άφησε το ποτήρι στο τραπεζάκι – «... τζάμια, τόσες δραχμές· κουφώματα, τόσες δραχμές· κάγκελα και κουπαστές, τόσες δραχμές· καμινάδες χτιστές, τόσες δραχμές...». Καθώς συνέχιζε ο Μάρκος να γυρίζει και να ξαναγυρίζει τα φύλλα –ίσα-ίσα διέκρινε τα γράμματα μέσα από τα μπλαβιασμένα του μάτια–, παχυλά ασπράδια από σάλια βούνιαζαν στις άκρες των πρησμένων χειλιών του. Κανένας δεν τον άκουγε. Τα νούμερα που πέταγε διαλύονταν στον αέρα – «... πριζάκια τηλεφώνου, τόσες δραχμές· σώματα καλοριφέρ, τόσες δραχμές· θυροτηλέφωνα, τόσες δραχμές· κεραμίδια, τόσες δραχμές...».

«Σταμάτα!» διέταξε ο Στυγόπουλος, που δεν άντεχε πια ν' ακούει.

Ο Μάρκος σήκωσε το κεφάλι του ξαφνιασμένος και χωρίς ν' αντιδράσει υπάκουσε. Πήρε το ποτήρι με το νερό από το τραπεζάκι και ήπιε. Μετά έβηξε. Καθάρισε τη φωνή του και κατόπι είπε φλεγματικά στον Στάθη, «Σ' έχει φάει η ζήλια, σε ροκανίζει τόσα χρόνια και δε σ' αφήνει να δεις. Αυτό θα πει πραγματική τύφλωση. Εγώ δεν είμαι άφρονας. Άφρονας είναι εκείνος που θέλει ν' αρπάξει αυτά που ανήκουν στους άλλους. Εσύ είσαι λιμασμένος και τα θέλεις όλα δικά σου. Μήπως θες να διαλυθεί τώρα η επιχείρηση επειδή σε βολεύει; Μήπως σας σύμφερα και γι' αυτό με κρατάγατε μέχρι τώρα;».

«Ναι, ρε, με σύμφερες» απάντησε εξαγριωμένος ο Στάθης. «Μέχρι και κωλοτούμπες έκανες για να ψωνίσει ο κόσμος. Ήσουν ο κλόουν της παρέας. Αλλά τώρα ακρίβυνες. Ένας Θεός ξέρει τι έχεις κλέψει απ' την επιχείρηση τόσα χρόνια. Τα πάντα έχουν ημερομηνία λήξεως και η δικιά σου είναι σήμερα».

Ο Μάρκος ξεροκατάπτε πριν απαντήσει. «Μπορεί να είναι η δική σου ημερομηνία λήξεως. Θες να διαλύσεις την επιχείρηση γιατί κουράστηκες και θέλεις να βγεις στη σύνταξη. Αλλά επειδή θα πάρεις μειωμένη σύνταξη, αφού δεν κόλλαγες ένσημα σαν κι εμάς τους βλάκες, θέλεις να πάρεις και το μεριδίό μου. Ας κόλλαγες κι εσύ. Δεν μπορείς να διεκδικήσεις αυτά που δε σου ανήκουν, για να χτίσεις οικοδομή στην κόρη σου».

«Με τα δικά μου λεφτά θα χτίσω σπίτι στο χορίτσι μου!» ο Στάθης γάβγιζε σαν λυσσασμένο σκυλί.

«Εγώ είμαι νέος κι έχω το μέλλον μπροστά» αντέτεινε ο Μάρκος. «Εγώ έχω όρεξη για δουλειά. Εγώ τώρα αρχίζω. Εγώ έχω ένα όνομα στην αγορά».

«Όνομα, εσύ; Ας γελάσω! Το χέζω τ' όνομά σου» είπε ο Στάθης.

Μόλις, όμως, το άκουσε αυτό ο Μάρκος, πετάχτηκε από τον καναπέ, έτοιμος για επίθεση. Πετάχτηκε και ο Στάθης. Αντάλλαξαν βλοσυρές ματιές σαν άγρια θηρία που θα ξέσκιζαν το ένα το άλλο από στιγμή σε στιγμή.

«Σταματήστε!» φώναξε ο Στυγόπουλος. «Θα σας διώξω όλους από δω. Σταματήστε. Δε θα κάνω εγώ το γραφείο μου ριγκ πυγμαχίας».

«Συγγνώμη» είπε ο Μάρκος, που επανήλθε στα λογικά του και κάθισε στη θέση του. Μετά κάθισε κι ο Στάθης.

«Σας παρακαλώ, ας καλμάρουν λίγο τα πνεύματα. Θα τα βρούμε, όπως τα βρίσκουμε πάντα. Ό,τι έγινε, έγινε» είπε ο Στυγόπουλος που, αφού ίσιωσε την τσάκιση του παντελονιού του και ευθυγράμμισε τη ζώνη, ώστε η αγχράφα να είναι

ακριβώς στην ίδια γραμμή με τα κουμπάκια του πουκάμισού του, ξανακάθισε δίπλα στον Μάρκο.

«Αν θες να αποχωρήσεις απ' την επιχείρηση, ας είναι, τα μαγαζιά και η αποθήκη θα μείνουν σ' εμένα. Θα βρω λεφτά και θα τ' αγοράσω εγώ. Στην ανάγκη θα δανειστώ. Εγώ την επιχείρηση δε θέλω να τη χάσω» είπε ο Μάρκος χαμηλόφωνα, ο λάρυγγάς του είχε ξαναστρώσει κάπως.

«Η επιχείρηση θα φύγει μ' εμάς» είπε στυγνά ο Στάθης.

Ο Μάρκος γύρισε προς τον Αργύρη, «Έχεις νέα παιδιά, υποχρεώσεις, έξοδα, ανακαινίσεις... όπως κι εγώ. Καταλαβαίνεις πολύ καλά πως είναι τρέλα να καταστρέψουμε με τα ίδια μας τα χέρια μια επιχείρηση που έχει τζίρο εκατομμύρια δραχμές μόνο και μόνο επειδή αυτός βαρέθηκε. Καθαρή τρέλα».

«Τρέλα, ξετρέλα, έφτασε ο κόμπος στο χτένι. Αυτά έπρεπε να τα σκεφτόσουν πριν μοιράσεις τα λεφτά άδικα» απάντησε ο Αργύρης.

«Εντάξει, το παραδέχομαι. Σας ξεγέλασα. Σας είπα ψέματα. Φταίω. Αλλά κλέφτης δεν είμαι. Και σας ζητάω να με συγχωρέσετε. Ορίστε, και το σωστό μερίδιό σας, αυτό που έπρεπε να σας είχα μοιράσει» είπε ο Μάρκος, προβάλλοντας δύο φουσκωτούς φακέλους από μια δερμάτινη τσάντα, που είχε ακουμπήσει δίπλα του στον καναπέ.

Για πρώτη φορά επικράτησε σιγή στο δωμάτιο. Ο Στυγόπουλος ζήτησε συγγνώμη γιατί έπρεπε να πάει στην τουαλέτα. Ήθελε να ουρήσει από ώρα, αλλά φοβόταν να τους αφήσει μόνους. Τώρα, όμως, οι χαμηλοί τόνοι που επικρατούσαν, καθώς και οι φουσκωμένοι φάκελοι που πόζαραν στο τραπεζάκι του σαλονιού, του έδωσαν την εντύπωση πως είχε καλμάρει η κατάσταση. Γι' αυτό σηκώθηκε, πήρε το κλειδί με το ξεφτισμένο σκοινάκι από το συρτάρι του γραφείου του και κατευθύνθηκε προς την κοινή τουαλέτα, που βρισκόταν στο τέλος του σκοτεινού διαδρόμου.

Το μπαλκόνι του Στυγόπουλου, Δευτέρα 16 Μαΐου 1977

Ο απόηχος των αυτοκινήτων απ' τον δρόμο χάιδευε τ' αυτιά τους. Για λίγο δε μίλησε κανείς τους. Μετά, ο Στάθης ρώτησε ψυχρά, «Νομίζεις πως αυτό φτάνει; Θα πάρουμε δηλαδή τα λεφτά μας, θα πάμε στο σπιτάκι μας και θα ξεχαστούν όλα; Τι να τα κάνουμε τα μερίδια; Μπορεί να μη θέλεις να διαλύσουμε την επιχείρηση, αλλά ούτε θα την αγοράσεις εσύ. Δεν τα θέλουμε τα λεφτά σου, αγαπητέ».

«Γιατί; Γιατί δεν τα θέλετε τα λεφτά μου; Ξέρω, όμως, γιατί δεν τα θέλετε. Κατηγορείτε εμένα, αλλά ποιος ξέρει; Μπορεί να μην είμαι εγώ εκείνος που ρουφάει χρήματα απ' την επιχείρηση» εξάκοντισε ο Μάρκος – το καστανό της ίριδας των ματιών του άρχισε να διαστέλλεται.

«Γαμώ τα υπουργεία μου, κοίτα τι λέει το κωλόπαιδο! Πάει να βγει κι αποπάνω. Κατηγορεί εμάς γι' αυτό που έκανε τόσα χρόνια ο ίδιος. Έπρεπε να σε είχαμε πατήσει προ πολλού, σκουλήκι, τότε που μας έκανες διάφορες κουτσουκέλες». Τα λόγια του Στάθη έσταζαν απόγνωση.

«Μπορεί να έσφαλα, όχι, έσφαλα. Αλλά δεν είμαι εκείνος που κλέβει λεφτά από την επιχείρησή μας. Σας ορκίζομαι στη γυναίκα μου και στα παιδιά μου».

«Να χέσω και τη γυναίκα σου και τα παιδιά σου» είπε έξω φρενών ο Στάθης.

«Ν' αφήσεις τη γυναίκα και τα παιδιά μου εκεί που είναι, τ' ακούς, ξεφτίλα;» φώναξε ο Μάρκος, γέροντας μπροστά στον καναπέ, έτοιμος να σηκωθεί πάλι για να χιμήξει στον αδελφό του. «Ποιος είσαι εσύ που μιλάς; Που δεν αφήνεις θηλυκιά γάτα; Είχες ποτέ το μυαλό σου εσύ στο εμπόριο; Στα παντελόνια σου ήταν το μυαλό σου. Στο πουλί σου. Πουθενά αλλού. Ο ένας γυναικάς» είπε ο Μάρκος δείχνοντας με το δάχτυλό του τον Στάθη. «κι ο άλλος... Όσο για σένα...».

«Φτάνει!» έκραξε ο Αργύρης.

Ο Μάρκος είχε καρφώσει το βλέμμα του στον Αργύρη.

«Γιατί; Γιατί να σταματήσω; Μη νομίζεις πως δεν τα ξέρω όλα και για σένα».

«Ποιον θα πεις γυναικά, ρε απόβρασμα;» ωρυόταν ο Στάθης. «Κοίτα ποιος μιλάει; Ο Δον Ζουάν της δεκάρας, που δεν μπορεί να βρει μια γκόμενα της προκοπής. Δηλαδή, το δικό σου το πουρό δεν πιάνεται για ερωμένη;» Μετά γύρισε προς τον Αργύρη. «Κοίτα, ρε, το μουνί, πώς μιλάει».

Ο Αργύρης κοιτούσε τον Μάρκο με βλέμμα απέχθειας.

«Εσύ δεν απατάς τη γυναίκα σου;» ο Στάθης συνέχιζε να ρωτάει.

Εκείνη ακριβώς τη στιγμή ο Αργύρης χίμηξε σαν την τίγρη πάνω στον Μάρκο να τον κατασπαράξει. Ο Μάρκος πρόλαβε ν' αντιδράσει και πέρασε μέσα από την ανοιχτή συρόμενη πόρτα της αίθουσας υποδοχής στο κυρίως γραφείο. Στάθηκε πίσω από το μεγάλο δρύινο γραφείο του δικηγόρου, που δέσποζε στο δωμάτιο. Οι άλλοι δύο τον ακολούθησαν και, λες κι ήταν συνεννοημένοι, ο Στάθης έπιασε τη μια πλευρά του γραφείου κι ο Αργύρης την άλλη, για να τον μπλοκάρουν.

«Γιατί, ρε; Γιατί μας υποτιμάς όλα αυτά τα χρόνια;» ο Στάθης ξεφώνιζε.

Ο Μάρκος άρπαξε μια βαριά χάλκινη διακοσμητική ζυγαριά από το γραφείο του Στυγόπουλου και την εκσφενδόνισε στον Στάθη. Ο Στάθης, καθώς έσκυψε για να την αποφύγει, παραπάτησε προς τα πίσω, χτυπώντας σ' ένα ξύλινο τραπέζι, πάνω στο οποίο βρισκόταν ένα βαρύ κρυστάλλινο τασάκι, που πέφτοντας έγινε χίλια κομμάτια. Μόλις είδε τον Στάθη να στραβοπατάει, ο Αργύρης έσπευσε να κυκλώσει τον Μάρκο από τη δική του τη μεριά. Αρπάζοντας την περιστρεφόμενη καρέκλα του γραφείου, ο Μάρκος την έβαλε σαν εμπόδιο, για να του φράξει τον δρόμο. Στο μεταξύ, ο Στάθης, που είχε ξαναβρεί την ισορροπία του κι είχε βάλει μπροστά του έναν βαρύ τόμο από την *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως* για ασπίδα, πλησίασε τον Μάρκο, για να του ξαναεπιτεθεί από τη δική του πλευρά. Ο Μάρκος, για να ξεφύγει, χωρίς να

το σκεφτεί, βγήκε στο μπαλκόνι, που ήταν σχετικά στενό, με σιδερένια κάγκελα κι από τις τρεις πλευρές. Συνειδητοποιώντας αμέσως πως δεν υπήρχε διέξοδος, ξαναδοκίμασε να περάσει πάλι μέσα. Ο Στάθης, όμως, που βρισκόταν στην κάσα της μπαλκονόπορτας, πέταξε το βιβλίο στο δάπεδο και βγήκε στο μπαλκόνι. Όρμησε στον αδελφό του, τον άρπαξε με τα δυο του χέρια από το κολάρο και τον κόλλησε στο ανοιχτό παντζούρι, που ήταν διπλωμένο και στερεωμένο στον εξωτερικό τοίχο.

«Αν ήσουν άντρας, ρε, θα είχες κάνει το σωστό. Θα είχες φύγει από μόνος σου από την επιχείρηση», ο Στάθης άφριζε και τα λόγια του έβγαιναν αργά, πηχτά, σαλιασμένα κι απειλητικά. Συνέχισε να τον ταρακουνάει και να τον χτυπάει πάνω στο παραθυρόφυλλο, που τώρα έγδερνε τον τοίχο. «Αν ήσουν άντρας...» έλεγε και ξανάλεγε ο Στάθης, τινάζοντάς τον δυνατά πάνω στο παντζούρι. Ο Μάρκος πάσχιζε απεγνωσμένα να απελευθερωθεί από τα χέρια του αδελφού του, όταν ξαφνικά, μαζεύοντας όλη του τη δύναμη, κατάφερε μια γονατιά με το δεξί του πόδι ανάμεσα στα σκέλια του Στάθης. Ο Στάθης πάνιασε. Παρέλυσε απ' τον πόνο. Σωριάστηκε κάτω. Ο Μάρκος, απελευθερωμένος τώρα από τα δεσμά του, ξανατόλμησε με σβελτάδα αίλουρου να κάνει βουτιά προς το γραφείο. Μόνο που στην μπαλκονόπορτα, τώρα, στεκόταν με προτεταμένο το στέρνο ο Αργύρης.

«Άφησέ με να περάσω!» του φώναξε ο Μάρκος, «είναι η επιχείρησή μας και δε θ' αφήσω αυτό το τομάρι να μας τη διαλύσει».

«Πίσω, καριόλη, δεν πας πουθενά» βρυχήθηκε ο Αργύρης κι έκανε δυο βήματα μπροστά.

«Κωλαρχίδι, απόβρασμα του κερατά» ακούστηκε η φωνή του Στάθης, που είχε καταφέρει, τρεκλίζοντας, να ξανασταθεί στα πόδια του, «θα σε γαμήσω, ρε. Θα σε καθαρίσω με τα ίδια μου τα χέρια».

Βρίσκονταν κι οι τρεις στο μπαλκόνι.

* * *

Μια γυναίκα από την απέναντι πολυκατοικία είδε ένα σώμα να πέφτει από τον τέταρτο όροφο του κτιρίου στη Σόλωνος 20.